

**Research-based
analysis of European
youth programmes**

Gençlik Programı'nın Araştırma Temelli Analizi

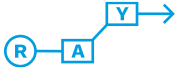
RAY Network

Erasmus+ Gençlik Programı'nın Araştırma Temelli Analizi ve İzlemesi (RAY-MON)

TÜRKİYE ÜLKE RAPORU 2020

ÖZGEHAN ŞENYUVA

ANKARA, 2020

RAY MON // TÜRKİYE ÜLKE RAPORU

İçindekiler

1.	GİRİŞ:.....	5
2.	RAY-MON PROJESİ NEDİR?	6
3.	RAY ARAŞTIRMA AĞI NEDİR?	7
3.1.	Q. RAY AĞI BAŞKA PROJELER DE YÜRÜTÜYOR MU?	7
3.2.	RAY AĞI VE DİĞER ARAŞTIRMA PROJELERİ HAKKINDA DAHA FAZLA BİLGİ NEREDEN EDİNEBİLİRİM?	8
4.	BU RAPOR HANGİ ÜLKELERİ ANALİZ EDİYOR?	8
5.	BU ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ NEDİR?	9
6.	RAY-MON ARAŞTIRMASI ERASMUS ÖĞRENCİ DEĞİŞİMLERİNİ KAPSIYOR MU?	11
7.	YA COVID-19 PANDEMİSİ? RAY-MON COVID-19 PANDEMİSİNİN GENÇLİK SEKTÖRÜ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİ ELE ALDI MI?	11
8.	BU RAPORU OKUMAK İÇİN İSTATİSTİK BİLMEM GEREKİR Mİ?	12
9.	ERASMUS + GENÇLİK PROGRAMINDAN YARARLANMAK İSTERSEM DAHA FAZLA BİLGİYE NEREDEN ULAŞABİLİRİM?	12
10.	GENÇLİK PROJELERİNE TÜRKİYE'DEN KİMLER KATILDI?	13
11.	KATILIMCILAR NEREDEN GELİYOR?	14
12.	PROJE İMKANLARINI NEREDEN ÖĞRENİYORLAR?	16
12.1.	BİLGİ KAYNAĞI ZAMANLA DEĞİŞTİ Mİ?	18
13.	PROJELER İMKANLARI KISITLI GENÇLER AÇISINDAN KAPSAYICI MI?	21
14.	GENÇLER BU PROJELERE NEDEN KATILIYOR? MOTİVASYONLARI NELER?	30
14.1.	MOTİVASYONLAR PROJE TÜRLERİNE GÖRE FARKLILIK GÖSTERİYOR MU?	33
15.	KATILIMCILAR PROJE SONUNDA MEMNUNİYET DUYUYORLAR MI?	34
16.	GENÇLİK ÇALIŞMASINDA YAYGIN VE ENFORMEL ÖĞRENME NEDİR?.....	37
17.	KATILIMCILAR ERASMUS + PROJELERİNDE NELER ÖĞRENİYOR?	40
17.1.	BECERİ GELİŞİMİ HAKKINDA NELER SÖYLENEBİLİR? KATILIMCILAR YENİ BECERİLER EDİNİYOR MU?	43
17.2.	KATILIMCILAR HANGİ TUTUMLARINDA GELİŞME OLDUĞUNU BELİRTİYOR?	46
18.	FARKLI PROJE TÜRLERİ ÖĞRENMEYİ NASIL ETKİLİYOR?.....	48
19.	EDİNİLEN DENEYİM YURTTAŞLIK ÜZERİNDE ETKİLİ OLUYOR MU?.....	49
20.	KATILIMCILARDA YETERLİLİK GELİŞİMİNİ DEĞERLENDİRMEK İÇİN BAŞKA BİR GÖSTERGE VAR MI?	52
20.1.	PROJE LİDERLERİYLE KATILIMCILARIN DEĞERLENDİRMELERİ NEDEN FARKLI?	55

21.	PROJE DENEYİMİ KATILIMCILARIN GELECEK PLANLARINI ETKİLİYOR MU?	56
22.	KATILIMCILAR ULUSLARARASI ETKİNLİKLERİNİ VE TEMASLARINI SÜRDÜRMEYİ PLANLIYOR MU?	59
23.	BUNLAR AB PROJELERİ. AVRUPA BİRLİĞİ'NE İLİŞKİN ALGI PROJE SONUNDA DEĞİŞİYOR MU?	61
24.	KATILIMCILAR PROJENİN SONUNDA BİR DİPLOMA YA DA SERTİFİKA ALIYOR MU?	63
25.	TÜM KATILIMCILAR YOUTHPASS ALDI MI? BU SERTİFİKALARI PROJE SONRASINDA KULLANIYORLAR MI? .	65
26.	GENÇLİK ÇALIŞMASI ÜZERİNDEKİ ETKİ NE? ÖĞRENME TÜRÜYLE KİŞİSEL Mİ KALİYOR?.....	67
27.	PROJE/EKİP LİDERLERİNİN DURUMU NE? ONLAR DA YETERLİLİKLERİNİ GELİŞTİRİYOR MU?	70
27.1.	YANITLAYAN PROJE LİDERLERİ NE TÜR PROJELERDE YER ALDILAR?	70
27.2.	PROJELER PROJE LİDERLERİNİ NASIL ETKİLİYOR?	75
28.	TÜRKİYE'DEKİ GENÇLİK ÇALIŞMALARI ÜZERİNDE BİR ETKİ OLDU MU?	78

1. GİRİŞ:

RAY-MON TÜRKİYE 2020, RAY araştırmasının bulgularının sunulması ve paylaşılması amacıyla hazırlanmıştır. Bu yılın çalışması, sorular ve yanıtlar olmak üzere yeni bir formata sahiptir. Bu formatı daha ilgi çekici, bulgularımızın iletilmesinde daha kolay bir yol olarak göreceğinizi umuyoruz. Gerçi araştırmamızı titiz ve bilgilendirici hale getirmek amacıyla ciddi bir zaman ve enerji harcandı, geçerli ve güvenilir olması için çeşitli yöntemler kullanıldı; ancak görüldüğü kadarıyla araştırmanın en etkin ve ilgi uyandırıcı biçimde iletilmesinin yolları üzerinde daha çok düşünmek gerekiyor.

“Bir araştırma nasıl sunulmalı” konusu üzerinde durup araştırdık ve sonuç şu anda elinizde olandır. Normal olarak, daha önceki yıllarda bulguları sunmak ve raporu ortaya koymak için çeşitli etkinlikler düzenlenirdi. Ne var ki, sürmekte olan Covid-19 pandemisi nedeniyle en azından bu raporun yazıldığı süreç itibarıyla herhangi bir yüz yüze etkinlik mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla bu raporu bir tür yüz yüze etkileşim tarzı ile yapılandırdık; araştırmacı ile onun muhatabı olan kesimin bir toplantısı gibi düşündük. Dinleyenler soru sormakta, araştırmacı da bu soruları yanıtlamaktadır. Hazırladığımız sorular listesinin geride hiç soru bırakmayacak kadar kapsayıcı olmadığı farkındayız. Bu raporda ele almadığımız/alamayacağımız kimi sorular vardı. Bununla birlikte, araştırmamıza ve bulgularına ilişkin ayrıntılı bir bakış açısından yeterli sayılabilecek temel soruların tümünü ele aldığımıza inanıyoruz.

İster bu işin pratiğinden gelin ister gençlik çalışmasının ve ilgili alanların araştırmacı ya da politika belirleyici konumlarında yer alın, içtenlikli umudumuz, bu raporu kendi çalışma alanınız açısından yararlı ve bilgilendirici bulmanızdır. Lütfen, farklı konular, temalar ve olaylara ilişkin sürmekte olan araştırmalarımızı takip ediniz.

2. RAY-MON PROJESİ NEDİR?

RAY -MON, *Erasmus+: Gençlik'in araştırma temelli analizi ve izlemesi* için kullanılan bir kısaltmadır. Erasmus+ Gençlik Programının proje katılımcıları ve proje liderleri açısından etkilerini ve sonuçlarını ele alan bir araştırma projesidir. RAY-MON projesinin amacı, Erasmus+ Gençlik uygulamasında kalite güvencesine ve kalite gelişimine, kanıtlara dayalı ve araştırma bilgileriyle donanmış gençlik politikalarına ve gençlik alanında öğrenme amaçlı hareketliliğin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmaktır.

RAY-MON projesinin amacı aşağıdakilerin ortaya konulmasıdır:

- Erasmus+ Gençlik aracılığıyla finanse edilen projelerin ilgili aktörler, özellikle proje katılımcıları ve proje liderleri/ekip üyeleri, ayrıca bu aktörlerin kuruluşları ve projelerin gerçekleştiği yerel ortamlar üzerindeki etkileri;
- Erasmus+ Gençlik'e gençlik düzeyinde (özellikle daha az fırsata sahip gençler), ayrıca gençlik alanındaki kuruluşlar, organlar ve gruplar düzeyinde erişim durumu;
- Erasmus+ Gençlik projelerinde yer alan katılımcıların, proje liderlerinin/ekip üyelerinin ve kuruluşların/grupların/organların profili;
- Fon sağlanan projelerin geliştirilmesi ve yönetilmesi;
- Erasmus+ Gençlik'in uygulanması.

Bu rapor, Erasmus+ Gençlik projelerinde yer almış olan katılımcılar ve proje liderleri/ekip üyeleriyle Kasım 2019 ve Mayıs 2020 olmak üzere gerçekleştirilen iki araştırmada toplanan verilerin analizini içermektedir.

3. RAY ARAŞTIRMA AĞI NEDİR?

RAY-MON, açık ve özyönetim yapısına sahip RAY Araştırma Ağının bir parçasıdır. 34 ülkenin ve bu ülkelerin araştırma ortaklarının dahil oldukları 36 Erasmus + Gençlik ve Avrupa Dayanışma Programı Ulusal Ajansından oluşmaktadır. RAY Ağı (önceleri ‘Erasmus+ Gençlik’in Araştırma Temelli Analizi’ olarak adlandırılırdı) 2008 yılında kurulmuş, 2009 yılında Erasmus + Gençlik İzleme Araştırmaları adlı bir araştırma projesiyle çalışmalarına başlamıştır. 2019 yılında adını resmen ‘Avrupa Gençlik Programlarının Araştırma Temelli Analizi’ olarak değiştirmiştir ve bugün Avrupa Dayanışma Programına ilişkin araştırmaları da kapsamına almaktadır.

3.1. Q. RAY AĞI BAŞKA PROJELER DE YÜRÜTÜYOR MU?

RAY ağının 2021 yılı itibarıyla halen sürmekte olan altı araştırma projesi vardır ve iki proje de 2020 yılında tamamlanmıştır. RAY-MON’a ek olarak diğer araştırma projeleri ise şunlardır:

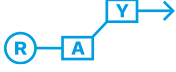
RAY COR, Covid-19 pandemisinin Avrupa’daki gençlik çalışmalarına etkisi

RAY INNO, Ana Eylem 2’nin etkisi üzerine araştırma projesi: Yenilik ve iyi uygulamaların değişimi için işbirliği;

RAY LEARN, Avrupa gençlik sektöründe örgütsel gelişme ve örgütlerin öğrenmesiyle ilgili araştırma projesi;

RAY PART, Avrupa Gençlik Programlarında katılıma, yaklaşımlara, yurttaşlık eğitime ve öğrenmeye ilişkin araştırma projesi;

RAY SOC, Avrupa Dayanışma Programının Araştırma Temelli Analizi ve İzlenmesi

RAY Ağı ayrıca 2020 yılında uzun dönemli iki araştırmayı da tamamlamıştır. Bunlar:

RAY CAP, Erasmus+ Gençlik'te yeterlilik gelişimi ve kapasite inşasıyla ilgili araştırma projesi;
RAY LTE, Erasmus+ Gençlik'in katılım ve aktif yurttaşlık üzerindeki uzun dönemli etkilerine ilişkin araştırma projesi.

3.2. RAY AĞI VE DİĞER ARAŞTIRMA PROJELERİ HAKKINDA DAHA FAZLA BİLGİYİ NEREDEN EDİNEBİLİRİM?

Tüm araştırma projelerine ilişkin ayrıntılı bilgilere, tanıtımlara, veri analizlerine, bulgulara ve bilgi formlarına RAY Ağı araştırma portalından ulaşabilirsiniz:

<https://www.researchyouth.net/>

Türkiye özelindeki raporları ve bulguları Türkiye Ulusal Ajansı'nın web sayfasında bulabilirsiniz:

<https://www.ua.gov.tr/yayinlar/raporlar>

Bu web sitesinde *Yayınlar* alt bölümünde ayrıca önceki yıllara ait analizleri ve raporları İngilizce ve Türkçe olarak bulabilirsiniz.

4. BU RAPOR HANGİ ÜLKELERİ ANALİZ EDİYOR?

Bu rapor özel olarak Türkiye'ye ilişkindir ve analiz edilen veriler de projelere Türkiye'den katılan katılımcıların ve proje liderlerinin/ekip üyelerinin verileridir. RAY Ağı çalışma ilkeleri kapsamında her Ulusal Ajans ülke bulgularıyla ilgili analizler yapmakta ve raporlar

yayınlanmaktadır. RAY Ağı araştırma ekibi tarafından yapılan ulusötesi analizler ve bunların raporları ise önceki soruda sözü edilen ağ portalında mevcuttur.

5. BU ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ NEDİR?

Bu rapor, Kasım 2019 ve Mayıs 2020’de olmak üzere gerçekleştirilen iki çevrimiçi anketin analizine yer vermektedir. Soru formları çok dilli ve tüm RAY Ağı üyeleri için standarttır. Sorular, RAY Ağı araştırma merkezi tarafından link kullanılarak araştırmada yer almayı kabul eden proje katılımcılarına ve Erasmus + Gençlik (E+/YiA) projelerinde yer alan proje liderlerine/ekip üyelerine gönderilmiştir. AB’deki GDPR ve Türkiye’deki KVKK yasası uyarınca bu kişilerin kimlikleri anonim tutulmuştur. Anket formları gönüllülük temelinde olduğundan daveti alanlar araştırmaya katılıp katılmamakta serbesttir. RAY-MON 2019/2020 araştırmasında, etkinliği 1 Ocak ile 31 Aralık 2019 tarihleri arasında gerçekleşen projelerin katılımcıları ile proje liderleri/ekip üyeleri kapsanmıştır.

RAY -MON araştırma ortaklarının hepsi, biri E+/YiA finansmanlı projelerin katılımcıları diğeri de proje liderleri/ekip üyeleri için olmak üzere iki çok dilli çevrimiçi anket soru formu kullanmaktadır. Bu araştırmalar daha önceki çalışmalar temel alınarak ve anketleri E+/YiA Programına uyarlayarak hazırlanmıştır. Bu anketler daha önceki üç araştırma döneminde kullanılmıştır: 2015/16, 2017/18 ve 2019/2020. 2015/16 ve 2017/18 RAY izleme araştırmalarının analizi ardından anketler gözden geçirilmiş, üzerlerinde küçük değişiklikler yapılmış, soruların ve seçeneklerin çoğu olduğu gibi bırakılmıştır. Dolayısıyla, 2015 ile 2020 yılları arasındaki üç RAY izleme araştırmasının birbirleriyle karşılaştırılması ve E+/YiA’nın program döneminin bütünündeki gelişiminin analiz edilmesi mümkündür.

Anketler genel olarak kapalı/çoktan seçmeli sorulardan oluşmakta, kimi yerlerde “diğer” başlığı altında görüş belirtme olanağı sunulmakta ve anketin sonunda da bir açık soru yer almaktadır. Türkiye Ulusal Ajansı tarafından finanse edilen projelere katılanlar söz konusu olduğunda, Kasım 2019 dalgasında 534, Mayıs 2020’de ise 687 eski katılımcıya araştırma linki iletilmiştir. Kasım dalgası için 231, Mayıs dalgası için ise 246 anket veri temizliğinin ardından analize dahil edilmiştir.

Türkiye Ulusal Ajansı tarafından finanse edilen projelerin proje liderleri/ekip üyeleri arasından Kasım 2019’de 113, Mayıs 2020’de ise 251 kişi linki almıştır. Bunların arasından, Kasım 2019 için 59, Mayıs 2020 için ise 88 yanıt analize yönelik veri setine dahil edilmiştir. Bu anketlere katılım tamamen gönüllülük temelindedir. Dolayısıyla örneklemin temsil gücü sorunlu sayılabilir; çünkü yalnızca böylesine uzun bir ankete zaman ve enerji ayırmak isteyen ve gerekli teknolojiye ve internet bağlantısına sahip olanlar kapsamıştır.

Önceki yıllarda olduğu gibi bu rapor da projelere katıldıkları sırada Türkiye’de **ikamet etmekte olan** eski katılımcılarla eski proje liderlerini/ekip üyelerini kullanmaktadır. Bu kişiler, Türkiye Ulusal Ajansı ya da başka Ulusal Ajanslar tarafından finanse edilen projelere katılmış olabilirler. Amaç, projelerin Türkiye’den gençler üzerindeki etkilerini analiz etmek olduğundan, proje sırasında Türkiye’de ikamet etmekte olan yanıtlayıcıların veri setini analiz ettik. Proje katılımcıları olarak araştırma verilerimiz **939 yanıtlayıcıyı** kapsamaktadır. Proje liderleri söz konusu olduğunda ise proje sırasında ikamet yeri/menşei Türkiye olan **179 kişi** araştırmaya katılmıştır.

6. RAY-MON ARAŞTIRMASI ERASMUS ÖĞRENCİ DEĞİŞİMLERİNİ KAPSIYOR MU?

RAY-MON gençlik sektörü projelerine odaklanmakta, öğrenci ve öğretmen hareketliliği projelerini kapsamamaktadır. Araştırmalar aşağıda belirtilen türde projeleri/etkinlikleri kapsamıştır: Gençlik Değişimleri (Ana Eylem 1), Avrupa Gönüllü Hizmeti (Ana Eylem 1), Gençlik Diyalogu–Gençlerle Gençlik Alanındaki Karar Vericiler Arasındaki Toplantılar (Ana Eylem 3), Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği (Ana Eylem 1). Bunlara ek olarak E+/YiA Ulusal Ajanslarının Ulus Ötesi İşbirliği Etkinliklerine katılanlar da ele alınmıştır. Dolayısıyla, etkinlik türleri arasındaki farklılıkları analiz ederken asıl olarak aşağıdaki kategorileri kullanmaktayız (parantez içindeki kısaltmalarıyla birlikte):

- Gençlik Değişimleri (YE; Ana Eylem 1)
- Avrupa Gönüllü Hizmeti/Gönüllülük Etkinlikleri (EVS/VOL; Ana Eylem 1)
- Gençlik Diyalogu (SD/YD; Ana Eylem 3)
- Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği (YWM; Ana Eylem 1)
- Ulus Ötesi İşbirliği Etkinlikleri (TCA)

7. YA COVID-19 PANDEMİSİ? RAY-MON COVID-19 PANDEMİSİNİN GENÇLİK SEKTÖRÜ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİ ELE ALDI MI?

RAY-MON raporunun kapsadığı projeler pandemi öncesi döneme rastlamaktadır. Bununla birlikte RAY Ağının özel bir projesi de söz konusudur: *RAY-COR: Covid-19 Pandemisinin Avrupa'daki Gençlik Çalışmasına Etkisi*.

Bu araştırma projesinin amacı, Avrupa Gençlik Programları dahil olmak üzere Covid-19 pandemisinin Avrupa'daki gençlik çalışmasına etkisiyle birlikte Avrupa'daki gençlik çalışmasının pandemiye ve etkilerine verdiği karşılığın belgelenmesi ve analiz edilmesidir. Bu proje 34 RAY ağı üyesinin tamamını kapsamaktadır (2020 yılında başlatılmıştır).

Proje ve bulgular, raporlar ve analizler hakkında daha fazla bilgiye proje web sitesinden ulaşılabilir:

<https://www.researchyouth.net/projects/cor/>

8. BU RAPORU OKUMAK İÇİN İSTATİSTİK BİLMEM GEREKİR Mİ?

Bu rapor, eski katılımcılardan, proje liderlerinden ve ekiplerinden anket soruları kullanılarak toplanan nicel verilerin analizini içermektedir. Bununla birlikte sonuçlar akademi dışı bir kesime sunulmaktadır; asıl olarak yüzde dağılımları sunulmuş ve tartışılmıştır. Dolayısıyla istatistik bilgisi gerekli değildir.

9. ERASMUS+ GENÇLİK PROGRAMINDAN YARARLANMAK İSTERSEM DAHA FAZLA BİLGİYE NEREDEN ULAŞABİLİRİM?

Türkiye Ulusal Ajansı Türkiye'deki ana eşgüdüm ve uygulama kurumudur ve Avrupa Komisyonu'nun tüm eğitim ve gençlik programlarında rehberlik sunmakta, bilgi sağlamaktadır:

www.ua.gov.tr

10. GENÇLİK PROJELERİNE TÜRKİYE'DEN KİMLER KATILDI?

Gençlik projelerine ve etkinliklerine katılım ücretsizdir; gençlik değişimlerine ilişkin yaş kriterlerine uyan her gence, ilgili projelerde gençlik çalışmacısı/lideri olarak yer alan herkese açıktır.

Anket sorularımızı yanıtlayanlar yukarıda sözü edilen türdeki projelere katılmış kişilerdir ve çoğu gençlik değişimlerinde (YE) yer almıştır (%44,6). Bunun ardından gelen Gençlik Çalışmacılarının Hareketliliğinde (YWM) yer alanların payı %23,2, Avrupa Gönüllü Hizmetine (EVS/VOL) katılmış olanların payı ise %21,1'dir.

Tablo 1. Proje türüne göre katılımcı dağılımı

		Sayı	Yüzde (%)
Proje	EVS/VOL	198	21.1
	SD	69	7.3
	TCA	35	3.7
	YE	419	44.6
	YWM	218	23.2
	Toplam	939	100.0

Analizde daha ileriye gitmeden önce önemli bir bilgi: Bu projelerin amaçları, hedefleri ve süreleri birbirinden farklıdır. Doğaları ve uygulanmaları farklı olduğu gibi değerlendirilmeleri ve katılımcılar üzerindeki etkileri de farklıdır. Doğal olarak, dokuz gün süren ve grup etkinliklerinden oluşan Gençlik Değişiminin bir birey üzerindeki etkisi ile süresi bir yıla kadar uzayabilen ve genç kişinin kendi gönüllü deneyiminde yalnız olduğu Avrupa Gönüllü Hizmetinin birey üzerindeki etkisi farklı olacaktır.

Veri setimizde, yanıtlayanların %56,8'i kadın, %42,4'ü ise erkektir (bu soruda *diğer* seçeneğini işaret eden: %0,8). Bu, tuhaf ya da şaşırtıcı bir durum değildir. Genel olarak, gençlik projelerine ve etkinliklerine erkeklere göre daha fazla kadın katılmaktadır. Bu durumu ortaya çıkaran, bu raporun kapsamı dışında kalan birtakım toplumsal, kültürel ve ekonomik nedenlerin bir bileşimidir. Dikkat edilmesi gereken nokta ise erkeklere göre daha fazla kadın katılımcı eğiliminin 2019-2020 döneminde sürdüğü ve bu eğilimde bir değişiklik olmadığıdır. Örneğin 2018 RAY-MON raporunda da cinsiyet dağılımı %46,1 erkek ve %53,9 kadın olmak üzere benzer özellikteydi.

Tablo 2. Proje türüne göre cinsiyet (%)

		EVSVOL	SD	TCA	YE	YWM	Toplam
Cinsiyet	Kadın	60.0%	55.1%	48.6%	56.2%	56.9%	56.8%
	Erkek	39.5%	44.9%	51.4%	42.8%	41.7%	42.4%
	Diğer	0.5%	0.0%	0.0%	1.0%	1.4%	0.8%
Toplam (N=935)		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Proje türlerine göre analiz edildiğinde dağılımın ve proje türü seçimlerinin cinsiyete göre değiştiği görülmektedir. Burada EVS/VOL özellikle öne çıkmaktadır; EVS/VOL katılımcılarının %60'ı kadın %40'ı erkektir. Buna karşılık, daha profesyonel yönelimli TCA etkinlikleri farkın erkekler lehine olduğu tek alandır: Burada yanıtlayanların %51,4'ü erkek, %46,4'ü kadındır.

11. KATILIMCILAR NEREDEN GELİYOR?

Soruları yanıtlayanlar Türkiye'nin her yerindendir. Bununla birlikte projeler gençlik kuruluşları aracılığıyla düzenlenip uygulandığından doğal olarak büyük metropol kentler daha

fazla temsil edilmektedir. Katılımcıların geldikleri başlıca yerler olarak gençlik kuruluşları ve üniversiteler daha büyük kentlerde ve yerleşimlerde bulunmaktadır ve böylece bu yerler daha fazla katılımcı göndermektedir. Örneklemimizde, soruları yanıtlayan her 4 kişiden 3'ü nüfusu 500.000 ya da üzerinde olan metropoliten alanlardanken %12'si nüfusu 100.000 ile 500.000 arasında değişen daha küçük kentsel yerleşimlerdenidir. Bu durum Türkiye'deki demografik dağılımla da ilişkilidir. Türkiye'nin resmi demografik istatistiklerine göre nüfusun çoğunluğu (hemen hemen 78 milyon kişi) il ve ilçe merkezlerinde yaşarken belde ve köylerde yaşayanların sayısı yalnızca 6 milyondur (TÜİK 2020).¹ Genç nüfusun çoğunluğu da il merkezlerinde ve kentsel alanlarda yaşadığından bu durum üzerinde durduğumuz istatistiği de etkilemektedir. Aslında, Türkiye nüfusunun %93'ünün il ve ilçe merkezlerinde yaşadığı dikkate alındığında gençlik programlarının kırsal bölgelere de uzanıp her tür yerleşimden insanı harekete geçirerek çok iyi bir iş yaptığı söylenebilir.

Tablo 3. *Anket Katılımcılarının İkamet Yerlerine Göre Dağılımı (%)*

... büyük bir şehir (nüfusu 500,000'den fazla).	74.7 %
...kentsel bir bölge (nüfusu 100,000 ile 500,000 arasında).	12.2 %
...kentsel bir bölgenin/büyük bir şehrin banliyösü.	1.5 %
... orta derecede bir bölge (nüfusu 25,000'den fazla 100,000'den az).	6.2 %
... küçük bir kasaba (nüfusu 5,000 ile 25,000 arasında).	2.0 %
... kentsel/metropol bir bölgeye yakın kırsal bir bölge (nüfusu 5,000'den az, ama 45 dakika içinde 100,000'den daha fazla nüfusu olan bir şehre ulaşılabilen).	1.6 %

¹ <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2020-37210>

... kırsal bölge (nüfusu 5,000'den az ve 100,000'den fazla nüfusu olan bir şehre 45 dakikadan daha uzun sürede ulaşılabilen).	1.9 %
Toplam (N=939)	100.0 %

12. PROJE FIRSATLARINI NEREDEN ÖĞRENİYORLAR?

E+/YiA projelerine katılım ilgili herkese açıktır ve bu konuya ilişkin bilgiler çeşitli kanallardan edinilebilir. Gençlik projelerini ve etkinliklerini düzenleyip bunlara katılan gençlik kuruluşları ve çalışanları, farklı etkinliklerde işbirliğine giden kuruluşlar, fırsatları kendi ağlarında geniş biçimde paylaşmaktadır. Daha önceki projelere katılmış olanların akranlarına benzer projelere katılmalarını tavsiye ettikleri ilişkiler de çok önemli bir bilgi paylaşım ağı durumundadır.

Türkiye Ulusal Ajansı, Avrupa Komisyonu ve ilgili destek kurumları da açık bilgi ve fırsat paylaşımı yapmakta, sosyal medya ve haber grupları gibi ağlar ve bilgi kanallarıyla katılımcılara çağrıda bulunmaktadır.

Elimizdeki araştırma verilerine göre 2019/2020 katılımcıları açısından en popüler bilgi kaynağı gençlik kuruluşları/dernekleridir; ankete yanıt verenlerin hemen hemen yarısı projeden bir gençlik kuruluşu aracılığıyla haberdar olduğunu belirtmiştir. Bunu, %36 ile ağızdan ağıda dolaşan bilgiler izlemektedir; insanlar projelerin varlığını arkadaşlarından/tanıdıklarından öğrenmektedir. Bilgilenme kaynakları olarak en önde bu ikisi gelmektedir ve diğer bilgilenme kaynakları ile arada önemli bir fark vardır. Üçüncü kaynak, örgün eğitim kurumlarıdır: bilgi kaynakları olarak okulların, yüksek okulların ve üniversitelerin payı %13,5 iken bunları %10,5 ile informal gençlik grupları izlemektedir. İlginç olan nokta, projeyi gazete//dergi, radyo, TV ve internet gibi

kaynaklardan öğrendiklerini söyleyenlerin oranının da %10,5 ile öncekinin aynı olmasıdır. %10'luk bir bölümde ise bilgilendirme kaynağı Ulusal Ajans ve onun kanallarıdır.

Tablo 4. *Proje hakkında bilgi sahibi olma yolum – Birden fazla seçenek mümkün- (%)*

Bir gençlik organizasyonu/derneği yolu ile.	45.10%
Arkadaşlar/tanıdıklar yolu ile.	36.00%
Okul, lise ya da üniversite yolu ile.	13.50%
Bir informal gençlik grubu yolu ile.	10.50%
Bir gazete/dergi, radyo, TV, internetteki bilgilendirme ile.	10.50%
Bir Ulusal Ajans'ın Erasmus+ (Gençlik Programı) bilgilendirmesi yolu ile (örneğin, doğrudan posta, bilgilendirme materyali, poster, web sayfası, bilgilendirme etkinliği, danışmanlık vb.).	9.80%
Bir başka tip organizasyon/dernek yolu ile.	8.00%
Bir gençlik merkezi yolu ile.	6.80%
Bir SALTO-YOUTH gençlik merkezi aracılığıyla.	5.20%
Eurodesk ağı yolu ile.	4.50%
Avrupa Komisyonu'nun web sayfası aracılığıyla ya da web sayfasındaki bilgi yolu ile.	4.00%
Bir Ulusal Ajans'ın bölgesel ajansı/ofisinden elde edilen bilgi yolu ile (örneğin, doğrudan posta bilgilendirme materyali, poster, web sayfası, bilgilendirme etkinliği, danışmanlık vb.).	3.20%
İş yolu ile (örneğin, iş arkadaşları, işyerindeki bilgilendirmeler).	2.90%
(N= 1456)	

Bu bulgu ışığında kaydedilecek önemli nokta, gençlik kuruluşlarına ve derneklerine yalnızca proje başvuru sahipleri ve uygulayıcıları olarak değil aynı zamanda önemli bilgi kaynakları olarak yaklaşılması gereğidir. Pek çok genç açısından Erasmus + projelerinden haberdar

olunmasında ve başvuru için harekete geçilmesinde ilk adımı bu kuruluşlar oluşturmaktadır. Benzer biçimde, gençler arasındaki gayri resmî ağların da etkili biçimde çalıştığı görülmektedir. Bu ağlar, projeler ve fırsatlar hakkındaki bilgilerin yayılmasında merkezi rol oynamaktadır. Dolayısıyla, eski proje katılımcılarına da bu açıdan yaklaşılmalı, bu katılımcılardan potansiyel çarpanlar ve bilgi yayma unsurları olarak yararlanılmalıdır.

Çarpan olarak hareket eden eski katılımcıların önemi bulgularımızda da açık biçimde görülmektedir. Yanıt verenlerin hemen hemen tamamı (%96) benzer bir projeye katılmayı başkalarına tavsiye edip etmeyeceklerine ilişkin soruya olumlu yanıt vermiştir.

Tablo 5. *Başkalarına, benzer bir projeye katılmalarını veya benzer bir projeyi başlatmalarını öneririm. (%)*

Kesinlikle Katılıyorum	82.4 %
Katılıyorum	14 %
Kesinlikle Katılmıyorum	2.6 %
Katılmıyorum	1.1 %
Toplam (N=939)	100 %

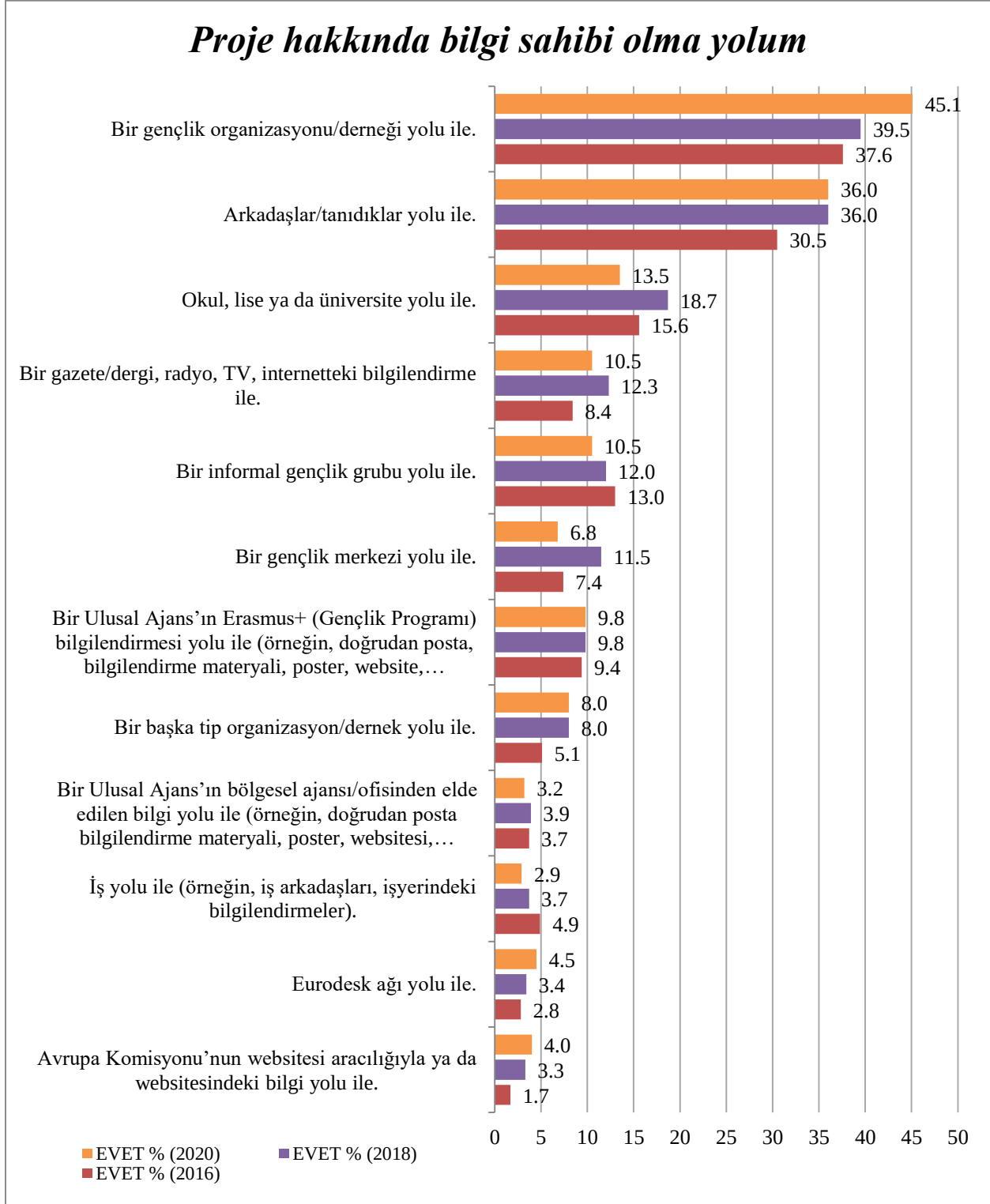
12.1. BİLGİ KAYNAĞI ZAMANLA DEĞİŞTİ Mİ?

RAY-MON'un avantajlarından biri zamana yayılması, iki yılda bir tekrarlanmasıdır. Karşılaştırmalı verilerin elde bulunması yıllara göre meydana gelen değişikliklere bakılmasına, kaymaların ve eğilimlerin belirlenmesine olanak vermektedir.

Daha önceki RAY-MON araştırmalarının bulgularıyla karşılaştırıldığında gençlerin proje olanakları ve fırsatları hakkında bilgilenme kaynaklarında köklü bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Gençler için bilgi kaynakları olarak gençlik kuruluşlarının/derneklerinin sayısı her yıl açık biçimde artmaktadır: 2016 yılında soruları yanıtlayanların %37,6'sı katılmış oldukları proje hakkındaki bilgileri gençlik kuruluşlarından edindiklerini belirtirken 2020 yılı için bu oran %45,1'dir.

Grafik 1. Bilgiye erişim yollarında zaman içinde değişim *Birden fazla seçenek mümkün-*
(%)

13. PROJELER İMKANLARI KISITLI GENÇLER AÇISINDAN KAPSAYICI MI?

Kapsayıcılık ve çeşitlilik, E+/YiA Programının büyük önem taşıyan asli boyutlarıdır. Daha az fırsata sahip gençlerle farklı arka planlara sahip olan gençler etkinliklere katılmaya özendirilmektedir. Dolayısıyla program kılavuzlarında da belirtildiği gibi bu fonlardan yararlanan kuruluşlar, daha az fırsata sahip ve farklı kökenlerden gençlerin etkinliklere katılmasını sağlayacak bir kapsayıcılık stratejisine sahip olmalıdır.

RAY-MON araştırması projelerin kapsayıcılık ve çeşitlilik öğelerine özellikle dikkat etmekte, bu boyutun değerlendirilmesine zaman ve enerji ayırmaktadır. Araştırmada, yanıt verenleri hem kendi koşullarını hem de katıldıkları projenin kapsayıcılık yönünü değerlendirmeye özendiren bir dizi ayrıntılı soru yer almaktadır.

Üzerinde durulan bir husus istihdam konusudur. Yanıt verenlerin %10,5'i projeden ÖNCEKİ 12 ayın en az 3 ayını işsiz geçirdiğini belirtmiştir. Gerçekten de katılımcıların proje öncesindeki meslekleri analiz edildiğinde çok çeşitli arka planlara sahip oldukları görülmektedir. En çarpıcı nokta ise yanıt verenlerin %72,2'sinin proje başlamadan önce öğrenci olmasıdır. Bu da açık biçimde göstermektedir ki öğrenci olmanın bir ön koşul olmamasına ve özellikle örgün eğitimdeki gençlere yönelik öğrenci hareketlilik programları gibi eğitim programlarının varlığına rağmen E+/YiA projelerine katılım belirgin biçimde öğrenci yönelimlidir. Bu husus ağırlıklı olarak hukuksal sonuçlarla ilgilidir; çünkü TC yurttaşlarının diğer Avrupa ülkelerine gidebilmek için vize almaları gerekmektedir ve bu Avrupa Komisyonu programları kapsamında düzenlenen etkinlikler için de geçerlidir. Vize alınması, katı kurallara tabi çok güç bir işlemdir. Öğrenci olmak bu açıdan çoğu kez önemli bir faktördür; çünkü yetkililer örgün bir eğitim programına dahil

olmanın başvuru sahibinin etkinlikten sonra ülkesine dönmesini güvence altına alan bir durum olarak değerlendirmektedir. Buna karşılık, örgün eğitimde olmama ve istihdam ya da aile kaynakları gibi bir dizi finansal güvence sunamama vize alınmasını güçleştirmektedir. Dolayısıyla öğrenim hareketliliği programlarında öğrenci yüzdesi çok yüksektir. İkinci neden, Türkiye’deki toplumsal ve kültürel normlardır; bunlar söz konusu etkinlikleri öğrenim ve eğitim süreçlerinin bir parçası sayıp özendirmekte, öğrencilik döneminde yapılması gereken işlerden saymaktadır. Okullarını bitirenlerden ise zaman ve enerjilerini bu tür hareketlilikler ve gönüllülük temelli gençlik etkinliklerinden çok bir iş bulmaya ve kariyer yapmaya ayırmaları beklenmektedir.

Tablo 6. Meslek: Bu projeye katılmadan ÖNCEKİ 12 ay dikkate alındığında, bunun en azından 3 ayında *Birden fazla seçenek mümkün-* (%)

... eğitim ve öğretim gördüm.	72.20%
... tam zamanlı olarak çalıştım.	27.90%
... gönüllüydüm.	27.00%
... yarı zamanlı olarak çalıştım.	20.80%
...staj gördüm.	12.30%
... işsizdim.	10.50%
... kendi hesabıma çalıştım.	7.90%
... ücretli bir işte veya eğitim öğretimde yer almadım (örneğin: evin, çocukların, akrabaların, vs. bakımını üstlendim).	2.40%
Toplam (N=1446)	

Daha sınırlı fırsatların değerlendirilmesine yönelik bir başka yaklaşım, yanıt verenlerin kendilerini değerlendirmesidir. Bir soruda, yanıt verenlerin kendilerini Türkiye’deki diğer

gençlerle karşılaştırmaları istenmiştir. Soruda “Ülkenizde yaşayan sizin yaşlarınızda/akranınız olan diğer gençlere karşılaştırıldığında ... aldığınızı düşünüyor musunuz?” denilerek mevcut fırsatlardan *daha çok mu, daha az mı yoksa çok daha az mı* yararlandıklarını değerlendirmeleri istenmiştir. Sonuç çarpıcıdır: Yanıt verenlerin yaklaşık %50’si *fırsatlardan kendilerine düşenlerin adil denebilecek düzeyin altında ve çok altında* olduğunu, kendilerini fırsatlar açısından akranlarının gerisinde saydıklarını belirtmiştir. Yanıt verenlerin %41’i fırsatlardan *adil pay* aldıklarını, %9’u da kendilerine düşen adil payın fazlasından yararlandıklarını belirtmiştir. Diğer RAY ülkeleriyle karşılaştırıldığında Türkiye’den katılımcıların kendi durumlarına çok daha karamsar baktıkları görülmektedir. Örneğin tüm RAY ülkeleri alındığında fırsatlardan adil biçimde yararlandıklarını belirtenlerin oranı %55 iken Türkiye’de %41’dir. Gençlerin *fırsatlara adil olanın çok altında sahip olmaları durumu* temelinde yapılan bir karşılaştırma ise ortaya daha da olumsuz bir tablo çıkarmaktadır: Türkiye’de durumun böyle betimlenmesine katılanların oranı %18,3 iken RAY ülkeleri ortalaması %5,7 ile bunun çok altındadır. *Daha az* fırsata sahip olduklarını düşünenlerin oranı da %32,1’e %17,5 olmak üzere Türkiye’de iki kat daha fazladır. Bu bulgu, Türkiye’den gençlerin kendi durumlarını daha olumsuz bir açıdan gördüklerine, fırsatlardan pay alma konusundaki düşünceleriyle RAY ülkeleri ortalamasına göre çok farklı bir konumda yer aldıklarına işaret etmektedir.

Araştırma, katılımcıların gündelik yaşamlarında karşılaştıkları engelleri de araştırmaktadır. Katılımcılara bir alanlar listesi verilmiş ve bu alanlarda sorunla karşılaşp karşılaşmadıkları sorulmuştur. Sonuçlar kendi kendini değerlendirmedeki diğer ögelerle aynı doğrultudadır: Yanıt verenlerin çoğunluğu gündelik yaşamlarının bir alanında bir tür engelle karşılaştıklarını belirtmektedir.

Tablo 7. Aşağıdaki konularda engellemelerle karşılaştığınızı düşünüyor musunuz? *Birden fazla seçenek mümkün- (%)*

...İşe ve istihdama erişim	67.80%
... Topluma ve politikaya aktif katılım	55.70%
... Hareketlilik	43.50%
... Eğitime erişim.	26.80%
...Başka bir şekilde	20.50%
Toplam (N=1296)	

10 yanıtlayıcıdan hemen hemen 7'si iş ve istihdama ulaşmada engellerle karşılaştığını, yarısından fazlası da topluma ve siyasete aktif biçimde katılmalarının önünde engeller olduğu kanısındadır. Bir başka yüksek oran da %43,5 ile hareketlilik alanında görülmektedir. Dolayısıyla, bir E+/YiA projesine katılmış olmak önemli bir başarı, engellerin gençler tarafından aşılması şeklinde değerlendirilmektedir.

Tablo 8. Engellemelerin proje türlerine göre dağılımı *Birden fazla seçenek mümkün- (%)*

	Ana Eylem 1 – Gençlik Değişimleri		Ana Eylem 1 – AGH		Ana Eylem 3 – Yapılandırılmış Diyalog		Ana Eylem 1 – Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği ya da bir TCA Faaliyeti		Bilmiyorum ya da hatırlamıyorum		Toplam	
	N	% (nYE=256)	n	% (nEVS=148)	n	% (nSD/YD=59)	N	%(nTCA=109)	N	%(nDK=33)	N	%(nTotal=605)
...İşe ve istihdama erişim	173	67.6 %	118	79.7%	38	64.4%	61	56.0%	20	60.6%	410	67.8%
... Topluma ve politikaya aktif katılım	130	50.8%	78	52.7%	39	66.1%	74	67.9%	16	48.5%	337	55.7%
... Hareketlilik	101	39.5%	66	44.6%	32	54.2%	54	49.5%	10	30.3%	263	43.5%
... Eğitime erişim	74	28.9%	40	27%	20	33.9%	22	20.2%	6	18.2%	162	26.8%
...Başka bir şekilde	52	20.3%	30	20.3%	12	20.3%	25	22.9%	5	15.2%	124	20.5%

Analizimizin bir parçası olarak farklı projelerin katılımcıları arasında engellerle karşılaşma inancı açısından farklılıklar olup olmadığını da görmek istedik. Engellere ilişkin soru, yanıtlayanlara istedikleri tüm seçenekleri işaretleme olanağı tanıdığından farklı projelerin katılımcılarını her bir durum için karşılaştırdık. Başka bir deyişle, her projeden kaç kişinin engel olarak belirtilen maddelerden her birini seçmiş olduğuna baktık.

Avrupa Gönüllü Hizmeti ve gönüllülük projeleri söz konusu olduğunda katılımcılar çok açık bir çoğunlukla işe ve istihdama ulaşmada engellerle karşılaştığını belirtmiştir ve katılımcıların hemen hemen %80'i bu seçeneği işaretlemiştir. Buna karşılık, TCA ve Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği projelerine katılanlarda bu alanda güçlüklerle karşılaşıldığını belirtme oranı, %56 ile gene yüksek olmakla birlikte diğerlerine göre en düşüktür. Özel olarak gençlik çalışanlarına yönelik olan bu projelerin niteliği ve bu insanların proje sırasında çok büyük bir ihtimalle istihdamda oldukları göz önüne alındığında engellerle karşılaşma beyanının bu kesimde daha az olması makul sayılabilir. Ancak oran gene de yarıdan fazladır ve bu son derece önemli bir durumdur. Buna karşılık, TCA ve Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği projelerinin katılımcıları başka bir engel beyanında, topluma ve siyasete aktif katılımı %67,9 ile diğer projelerin katılımcılarından önemli ölçüde daha yüksektir; örneğin Gençlik Değişimi projelerine katılanlar arasında bu seçeneği işaretleyenlerin oranı %50,8'dir ve arada 18 puanlık bir fark vardır.

Dikkat edilmesi gereken bir başka konu da Yapılandırılmış Diyalog katılımcılarının hareketlilik önündeki engeller söz konusu olduğunda diğer projelerin katılımcılarından farklı bir konumda yer almalarıdır. Yapılandırılmış Diyalog projeleri uluslararası hareketlilik olmaksızın asıl olarak ülke düzeyinde gerçekleşir. Dolayısıyla Yapılandırılmış Diyalog katılımcıları arasında

daha yüksek bir yüzde hareketlilik önünde engellerle karşılaştığını beyan etmiştir (%54,2); Gençlik Değişimi katılımcılarında ise bu oran %39,5 ile daha düşüktür.

Farklı engellerle karşılaştıklarını söyleyenlerin oranları bu kadar yüksek olunca RAY - MON ayrıca katılımcılara karşılaştıkları bu engellerin nedenlerini ve mahiyetini de sormuştur. Yaşamlarında bir tür engelle karşılaştığını belirten kişilere tercihte bulunmaları gereken farklı seçeneklerden oluşan bir liste verilmiştir ve kendilerinden durumlarına uyan tüm beyanları seçmeleri istenmiştir. En sık dile getirilen yedi yanıt aşağıda verilmektedir. Tabloda görüldüğü gibi, engellerle karşılaşmanın başlıca nedeni ekonomiyle ilgilidir. Önceki soruda yaşamlarında bir ya da daha fazla engelle karşılaştıklarını belirtenlerin %67,9'u bu durumun kendi finansal konumlarıyla ilgili olduğunu düşünmektedir. Eğitim düzeyinin/durumunun düşüklüğü, %28,4 ile finansal nedenin çok gerisinde kalsa bile ikinci yaygın seçenektir. Engellerle ilgili olup aşağıda belirtilen diğer nedenler cinsiyet, aile sorumlulukları ile birlikte dezavantajlı, ayrımcılık gören ya da azınlık bir gruba mensubiyettir.

Tablo 9. Karşılaştığınız engeller nelerdir? *Birden fazla seçenek mümkün- (%)*

Yeterli maddi imkana sahip olmamak	67.9%
Düşük eğitim seviyesi/ düşük eğitim başarısı	28.4%
Cinsiyetim	18.1%
Aile ile ilgili sorumluluklarım/aile bağlarım	17.9%
Dezavantajlı bir gruba ait olmak	17.3%
Ayrımcılığa uğramış bir gruba ait olmak	16.9%
Kültürel/etnik/dinsel azınlığa ait olmak	16.7%
Toplam (n=1263)	

Analiz buraya kadar asıl olarak engellerle karşılaşma konusundaki görüşlerini yansıtmak üzere proje katılımcılarının kendilerine ilişkin değerlendirmelerine odaklanmıştı. RAY-MON aynı zamanda araştırma konusu olan gençlik projelerinde rol ve sorumluluk üstlenen proje liderlerinin ve ekip üyelerinin de verilerini toplamaktadır. Bu kişilere de çalıştıkları projelerde yer alan katılımcılar hakkında sorular sorulmuştur. Daha az fırsata sahip ya da özel ihtiyaçları olan gençlerin de çalıştıkları projelere katılıp katılmadıkları sorunluğunda bu kesimden %63,7 oranında şaşırtıcı bir *Evet* yanıtı gelmiştir. Gençlerin projelerinde ne tür engellerle karşılaştığı sorulduğunda verilen yanıt ise katılımcıların verdikleri yanıtla aynıdır: *Yeterince parası olmama* (%79). Bundan sonra gelen ise farklıdır. Katılımcılara göre ikinci büyük engel eğitim düzeyinin yeterince yüksek olmayışı iken proje liderleri açısından kimi katılımcıların karşılaştığı ikinci büyük engel *dezavantajlı bir gruba mensup olunmasıdır* (%42,9).

Katılımcıların gözlemleri ve bildirimleri ile proje liderlerinininkiler arasında farklılıklar olması normal sayılmalıdır. Genel olarak, proje katılımcılarında daha az şey bildirme ve uygun olmadığını düşündükleri bilgileri vermeme eğilimi vardır (örneğin belirli bir dezavantajlı gruba mensup olma gibi). Buna karşılık, bildirimin bir parçası olarak kendilerinden kapsayıcılık ve çeşitlilik konularını profesyonelce değerlendirmeleri istendiğinden proje liderleri daha açık ve sorgulayıcı olabilmektedir.

Kimi projelerde uluslararası hareketlilik de söz konusu olmuştur; dolayısıyla bu şansı daha geniş bir gençlik grubuna tanıyan projeler çok önemli bir katkı oluşturmaktadır. Başka bir deyişle, gençliğin belirli bir kesimi, projeye kadar sahip olamadıkları bir fırsatı, uluslararası hareketlilik deneyimini bu sayede kazanmaktadır. Bu da Programın kapsayıcılık boyutunun önemli bir yönünü

oluşturmaktadır. 2016 yılındaki anketi yanıtlayanların %20'si proje deneyimiyle ilk kez Türkiye dışına çıkmış olduğunu belirtiyordu; 2018 yılında ise bu oran %34,7'ye çıkmıştır. 2020 verilerine göre yanıtlayanların %31,4'ü proje öncesinde hiç ülke dışına çıkmamıştı. Bu da 3 katılımcıdan birinin ilk kez Erasmus+ aracılığıyla uluslararası hareketlilik fırsatı bulduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu projeden önce ülke dışına çıkmış olanların %36,7'si de Gençlik Değişiminde yer aldığını belirtmiştir ki bu kendilerinin geri dönen katılımcılar olduğunu göstermektedir. Türkiye'nin özel bir konumu vardır ve uluslararası hareketlilik konusunda öne çıkmaktadır. Diğer RAY ülkeleriyle karşılaştırıldığında, proje öncesinde hiç ülke dışına çıkmamış olanların oranının %31,4 ile diğer ülkeleri çok geride bıraktığı görülmektedir. RAY Ağı web sayfasında bulunabilecek RAY-MON ülke ötesi raporuna göre, başka pek çok Avrupa ülkesinde proje öncesinde hiç ülke dışına çıkmamış olanların oranı 0'dır ki bu durum uluslararası hareketlilik fırsatlarının başka ülkelerdeki Avrupalı gençler açısından daha geniş ve zengin olduğunu göstermektedir. Yalnızca Romanya %10 gibi yakın denebilecek bir orana sahip olsa bile o da Türkiye'den katılımcıların durumuna göre 20 puan aşağıda kalmaktadır. Diğer bütün RAY ortaklarında sayılar %10'un altındadır ve RAY-MON ülkeler ortalaması da yalnızca %6,7'dir; yani ilk kez katıldıkları projeye kendi ülkeleri dışına çıkma şansı bulan gençlerin oranı ortalama olarak bu kadardır.

Sonuç olarak, RAY -MON analizi, projelerin dışlayıcı olmayıp farklı kökenlerden, daha az fırsata sahip, yaşamlarında ekonomik-finansal durumdan dezavantajlı kesimlere mensup olmaya kadar uzanan bir ya da daha çok engelle karşılaşılan gençleri kapsadığını açık biçimde göstermektedir.

14. GENÇLER BU PROJELERE NEDEN KATILIYOR? MOTİVASYONLARI NELER?

Erasmus+ projeleri öğrenim hareketliliği açısından büyük fırsatlar sunmaktadır ve bu projeler yaygın ve enformel eğitim ilkeleri temelinde oluşturulmuştur. Katılan tüm bireylere bir yandan topluma katkıda bulunurken diğer yandan örneğin okul gibi örgün eğitim yapıları dışında kalan bir alanda kendine özgü bir öğrenme ve gelişme fırsatından yararlanma olanağı sunmaktadır. Dolayısıyla öğrenme, bu Program kapsamında düzenlenen gençlik projeleri açısından merkezi bir yere sahiptir.

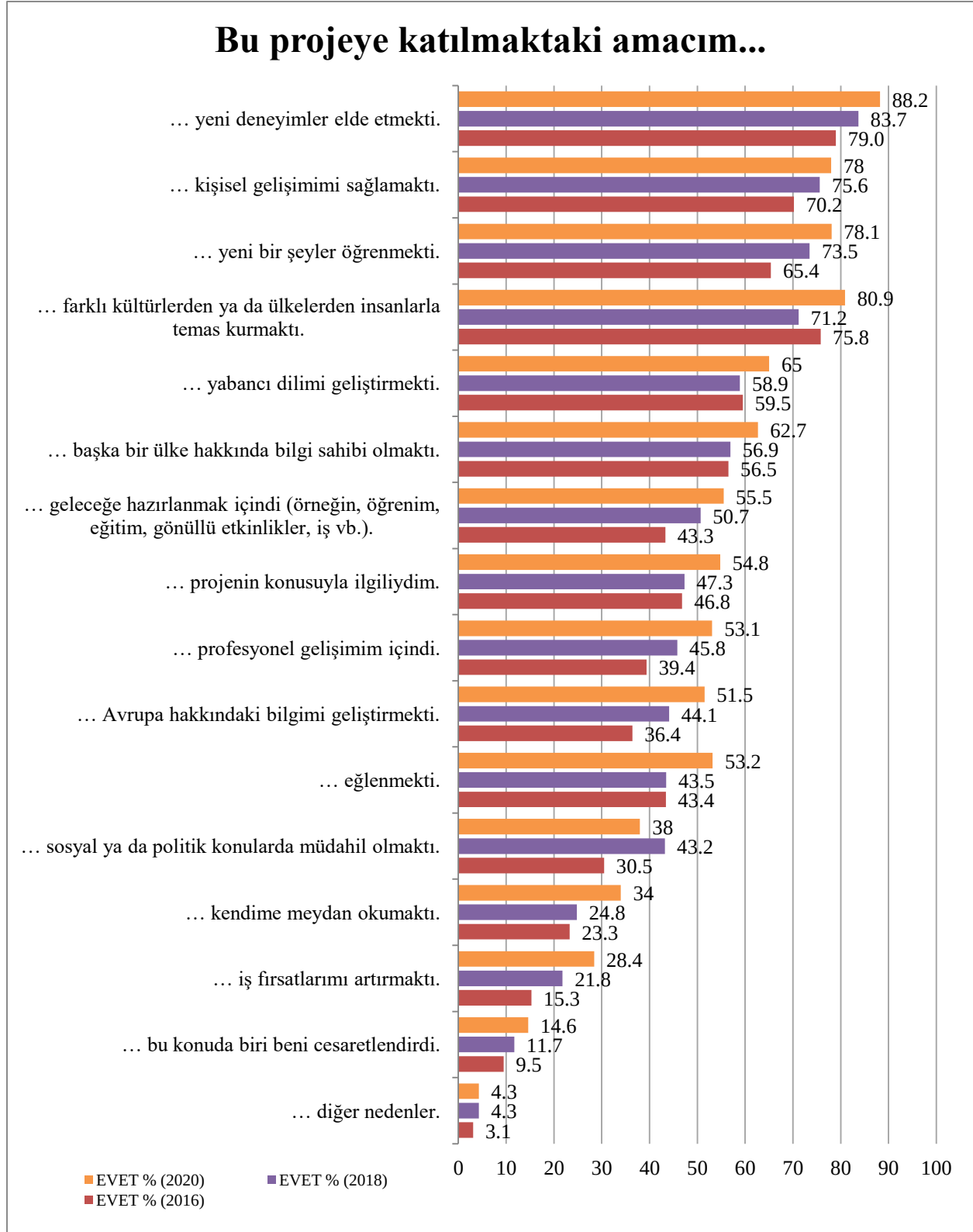
Araştırmalarımızdan elde edilen bulgular, katılımcıların hepsinin bu öğrenme boyutunun farkında olduklarını ve bunun başlıca motivasyonlarından birini oluşturduğunu teyit etmektedir. Daha önceki yıllara benzer biçimde, katılıma yönelik en yaygın motivasyon, yanıtlayanların hemen hemen %90'ı tarafından seçilen *yeni deneyimler edinmektir*. Katılımcıların %80'i tarafından dile getirilen ikinci en yaygın neden *farklı kültürel kökenlerden ya da ülkelerden insanlarla temas kurmaktır*. Burada, önceki yıllara göre önemli bir değişiklik görülmektedir; çünkü bu motivasyon nedeni 2018 yılında %71,2 ile dördüncü sırada yer almaktaydı. Görüldüğü kadarıyla proje katılımcılarının oluşturduğu bu özel grup, 2018 yılındaki son dalgadaki katılımcılara göre uluslararası temaslar kurma konusunda daha duyarlıdır. Daha öncekiler için *kişisel gelişim* önem olarak ikinci sırada gelirken (%75,6) üçüncü sırayı *yeni bir şeyler öğrenmek* almaktaydı (%73,5).

Kişisel gelişim ve yeni bir şeyler öğrenmek projelere katılım motivasyonu açısından hala üst sıralardadır. 2020 veri analizimiz, her ikisinin de proje katılımcılarının %78'i tarafından seçilen

katılım nedeni olduğunu göstermektedir. Önemli bir değişiklik, *eğlenme* motivasyonundaki artıştır. 10 puanlık bu artış, katılımcıların, yeterlilik gelişimi ile eğlenceyi kaynaştıran kanallar olarak gençlik projeleriyle öğrenme hareketliliği fırsatlarına daha fazla ilgi duymaya başladıklarını göstermektedir.

Grafik 2. Katılım Motivasyonu zaman içinde değişim Birden fazla seçenek mümkün- (%)

14.1. MOTİVASYONLAR PROJE TÜRLERİNE GÖRE FARKLILIK GÖSTERİYOR MU?

Veri analizi, farklı motivasyonlara sahip gençlerin kendi beklentilerine daha uygun buldukları projeleri seçme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Örneğin, bir projeye katılma nedeni olarak *eğlenmek*, gençlerle yürütülen örneğin gençlik grupları değişimi (Ana Eylem 1 – Gençlik Değişimi) gibi projelerin katılımcıları tarafından çok daha yüksek bir oranda (%61) seçilmektedir. Oysa gençlerin ve gençlik politikalarından sorumlu olanların buluşması (Ana Eylem 3 – Yapılandırılmış Diyalog) katılımcıları arasından yalnızca %29,6’lık bir bölüm *eğelenmeyi* bir motif olarak seçmiştir. Bir başka örnek, istihdam şansını artırma motivasyonudur. Bu neden, Avrupa Gönüllü Hizmeti/Gönüllülük Projesi (Ana Eylem 1 – EVS/VOL) katılımcıları arasında en yaygın görülenidir; katılımcıların %40,1’i iş bulma şanslarını artırmak için projeye katıldıklarını belirtmiştir. Bu oran, %28,4’lük ortalamanın önemli ölçüde üzerinde olduğu gibi, gençlerle gençlik politikalarından sorumlu olanlar arasındaki buluşmaya (Ana Eylem 3 – Yapılandırılmış Diyalog) katılanlara ait oranın (%12,3) çok çok üzerindedir. Bu bulgular, insanların önlerine çıkan herhangi bir projeye katılmayıp kendi beklentileriyle farklı proje türlerini birbiriyle uyuşturma açısından akılcı bir seçme süreci içinde yer aldıkları sonucuna varma açısından önem taşımaktadır.

15. KATILIMCILAR PROJE SONUNDA MEMNUNİYET DUYUYORLAR MI?

Proje sonrasındaki genel memnuniyet düzeyi çok yüksektir. Memnuniyet/tatmin kavramı RAY-MON araştırmalarında bir dizi ölçüyle operasyonel hale getirilmiştir. Bunlar, katılımcıların benzer bir projeye bir kez daha katılma; benzer bir projeye katılmalarını başkalarına tavsiye etme; kendilerini proje geliştirme ve uygulama süreçlerinin bir parçası gibi hissetme ve genel olarak projeye bütünleşme durumlarıdır. Son değerlendirme sorusu da projeye katılımın genel anlamda kişisel gelişimlerine katkıda bulunup bulunmadığıyla ilgilidir.

Yukarıdaki ölçülerin hepsi açısından bulgular son derece pozitifdir ve bu da projelerin katılımcıların değerlendirmelerine göre tatmin edici ve başarılı bulunduğunu göstermektedir

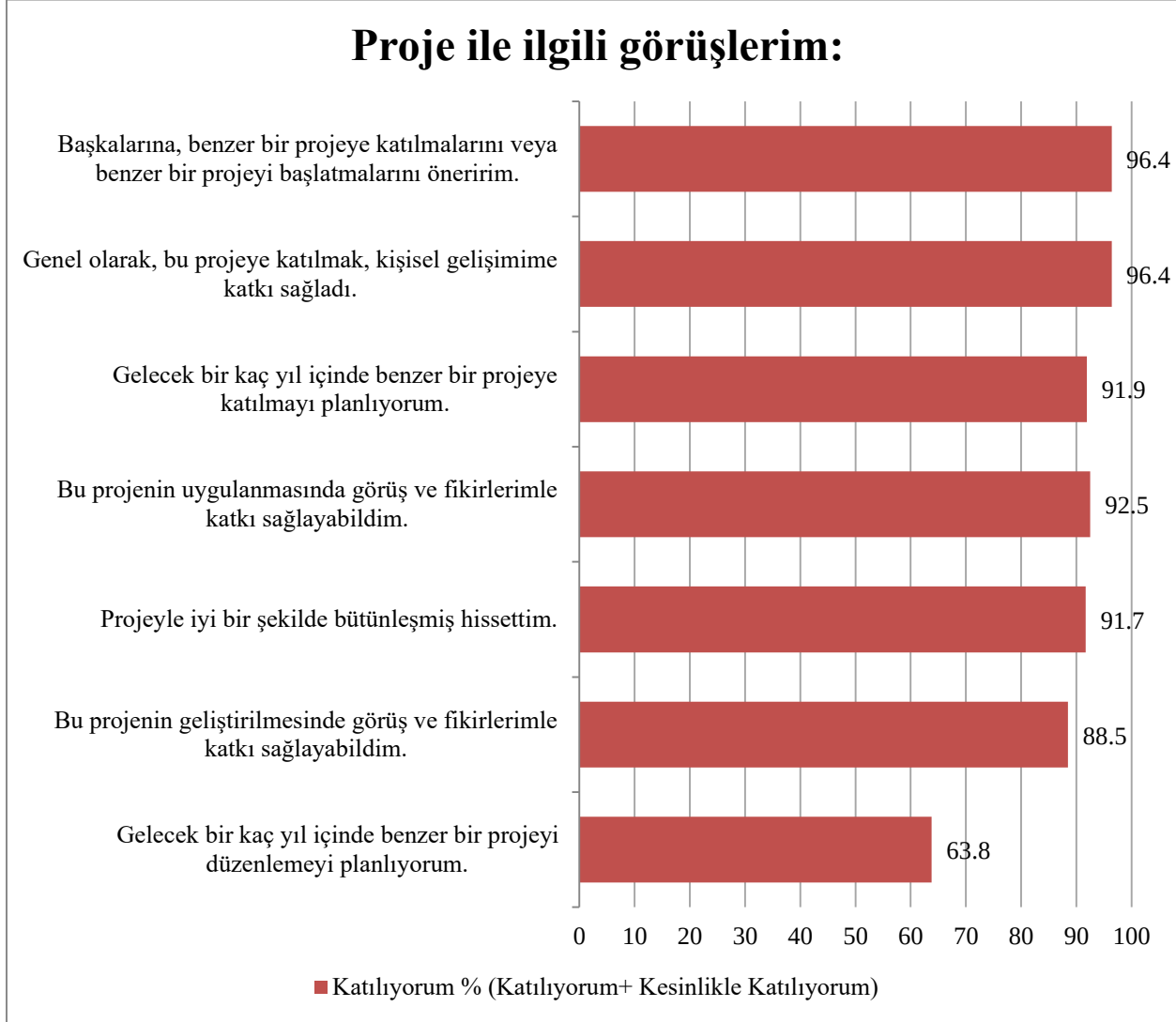
Önemli bir nokta, bu göstergelerin katılımcıların motivasyonlarıyla çok yakından bağlantılı olmasıdır. Eldeki bulgulara göre, gençlerin bu tür projelere katılım yönündeki temel motivasyonlarından birine ilişkin memnuniyet düzeyleri çok yüksektir ve bu da yukarıda vurgulandığı gibi kişisel gelişimdir. Sonuçta gençler *başka gençlere benzer projelere katılmalarını tavsiye etmekle* kalmamakta aynı zamanda *benzer projelere gelecekte de katılmayı* planlamaktadır. Dolayısıyla, bir projeye ilişkin yüksek memnuniyet düzeylerinin *çarpan etkisi* ve *yeniden katılım* faktörleriyle çok yakından ilişkili olduğu vurgulanmalıdır.

“Gençler, geliştirilmelerine ve uygulanmalarına katkıda bulunarak kendilerini projelerin sahibi hissetmektedir”. Yanıtlayanların %92,5’i, fikirlerini ve görüşlerini paylaşarak projenin uygulanmasına katkıda bulunduğunu belirtmiştir. %91,7 projeye iyi entegre olduğunu düşünürken %88,5 projenin geliştirilmesine katkıda bulunduğunu belirtmektedir.

Kaydedilmesi gereken önemli bir nokta, 10 yanıtlayıcıdan 9'unun kendilerini projelerin pasif alıcıları olarak değil aktif katılımcıları olarak görmesidir. Gençlerin proje hazırlama ve uygulama süreçlerine aktif katılımı Gençlik projelerinin başlıca hedeflerinden biri olduğundan bu husus özellikle önem taşımaktadır ve görüldüğü kadarıyla bu hedefe Türkiye'den katılımcılar açısından ulaşılmıştır.

Grafik 3. Genel Değerlendirme ve Memnuniyet (%)

16. GENÇLİK ÇALIŞMASINDA YAYGIN VE ENFORMEL ÖĞRENME NEDİR?

RAY-MON verilerinin analizi, türü ne olursa olsun gençlik projelerinin katılımcılara yeni bilgiler kazandırdığını ortaya koymaktadır.

Kimi projeler, belirli bir müfredat ve hedeflenen belirli öğrenme sonuçlarına yer veren eğitim projeleri olarak tasarlanmıştır. Bununla birlikte, aslında tüm E+/YiA projeleri gençlik çalışmasının omurgasını oluşturan yaygın ve enformel öğrenme ilkeleri üzerine inşa edilmiştir. Gençlik çalışmasının özelliklerini tanımlama açısından, gençlik çalışmasının gençlere odaklandığı, gönüllülük temelinde katılımı vurguladığı ve özellikle enformel ve yaygın öğrenme yoluyla sosyal ve kişisel gelişimi desteklediği ileri sürülmektedir. Dolayısıyla, gençlik çalışmasının ana hedefleri arasında toplumsal, kültürel, eğitsel ve siyasal içerikte fırsatlar ve etkinlikler yer almaktadır; beklenen, gençlerin bunlardan yararlanarak kendi geleceklerini şekillendirmeleri, toplumla bütünleşme açısından daha işi bir şansa sahip olmalarıdır. Burada, gençler için önceden yapılandırılmış etkinliklere erişebilme anahtar bir konu olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, gençlik çalışması toplumla ilgili güçlükler ve eğilimlerle baş edilmesini de gerektirir; dolayısıyla bu çalışma pratiğini ve stratejilerini sürekli yenilemek zorundadır.

Gençlik çalışmasının amaçları, mevcut topluma dahil olma, bu toplumla bütünleşme ve yetişkinliğe geçiş açısından gerekli kişisel gelişimle çok yakından ilişkilidir. Bu tanımla gençlik çalışması, yetişkinlerin kendi örgütlü koşullarında ve siyasal etki altında kendi kendilerini örgütleyen gençlerle ilgilidir ve bu da özgürleşme ile denetim arasında gerilimlere yol açar. Başka bir deyişle, gençlik çalışması bir yarıyla gençlerin kişisel gelişimiyle ilişkiliyken diğer yanda siyasetle de yakın ilişki içindedir. Lauritzen'in (2006) belirttiği gibi gençlik çalışması "okul dışı

eğitim” bağlamına oturur; okul dışı eğitim ise yaygın ya da enformel öğrenme ortamlarına işaret eder ve sosyal refah ve eğitim sistemiyle ilişkilidir. Tek başına geleneksel okul müfredatının örneğin dijitalleşme ve teknoloji, medya, çevre krizi, ekonomik belirsizlikler ve eşitsizlikler ve bunların sonuçları gibi günümüzün zorlayıcı etkenleriyle baş edilmesine yetmeyeceği tezi dikkate alındığında, farklı eğitim sektörleri (yaygın/enformel) arasındaki işbirliği umut verici bir araç haline gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında *yaygın eğitim* örgün eğitimin tamamlayıcısı olarak görülmektedir. Dahası, öğrenmenin, aktörlere daha fazla öğrenme fırsatı sağlamak üzere örgün-örgün olmayan ekseninde bir “öğrenme ortamı sürekliliği” içinde gerçekleştiği kabul edilmektedir (Chisholm et al. 2006; Fennes & Otten, 2008).

Genel bir tanımın yokluğunda, yaygın eğitim çoğu kez süreç, yer ve ortam, amaçlar ve içerik gibi konularla ilişkilidir. Yaygın öğrenime ilişkin bazı temel özellikler arasında, insancıl ve demokratik değerler, tutumlar ve davranışlar açısından kişisel yeterliliklerin gelişmesi ile birlikte asıl olarak örgün öğrenimden/eğitimden ayrı, yapılandırılmış ve hedef yönelimli ortamlarda düzenlenmiş olma özelliği yer alır. Örgün eğitim, özellikle öğrenim ortamının yapılandırılmış ve sertifikalı olduğu okullarda ya da eğitim kurumlarında kurumsallaşmışken, enformel öğrenimde öğrenme gündemlik yaşamda durumlara bağlı olarak ve/ya da organize olmayan toplumsallaşma süreçlerinde gerçekleşir. Buna karşılık yaygın öğrenme, yaratıcı, katılımcı ve deneyime dayalı öğrenme ortamı sağlanmasında resmî yapıların olmayışı anlamına gelir; burada, yeterliliklerin (bilgi, beceri ve tutum) edinilmesinde düşünülür, deneyimlenir, genelleştirmelere gidilir ya da bağlamlar kurulur. Yaygın eğitimde, kişisel düzlemdeki öğrenme ihtiyaçları dikkate alınır ve bunlar gençleri güçlendirme amacına yönelik olarak farklı paydaşların öğrenme amaçları ve beklentileriyle kaynaştırılır.

Dolayısıyla, yaygın öğrenme yöntemleri, kaliteli öğrenmeyi mümkün kılacak sonuç odaklı, bilişsel, duyuşsal ve pratik yönelimli yöntemleri içerir ve bunlar aynı zamanda örgün eğitime de özel yararlar sağlar. Yaygın eğitimdeki öğrenme tarzları ve yöntemleri arasında katılımcı merkezli öğrenme yaklaşımı (baş, eller, kalp ve sağlık ele alınarak desteklenen kişisel gelişim), entegre öğrenen yaklaşımı (yapma-düşünme-yapma çevrimsel süreçlerindeki deneyimlerden öğrenme) ve deneyimsel öğrenme, pratik ve yaşamla ilgili öğrenme ortamlarından türetilen girişimcilikle ilgili öğrenme yer alır. Hepsi birlikte ele alındığında bu öğrenme tarzları deneyim temelli öğrenmeyi, yaparak öğrenmeyi ve süreç merkezli öğrenme ortamını yansıtır. Bunlara ek olarak, Avrupa'daki kültürel çeşitlilik açısından ortaya çıkan toplum düzeyindeki kültürel güçlüklerle baş etmenin en önemli yönlerinden biri “kültürler arası öğrenme”dir (Fennes ve Otten, 2008). Bu öğrenme siyasal (sürdürülebilir, katılımcı kültürler arası toplumlar) ve eğitimsel (uluslararası eğitim/öğrenme ortamlarında empati, rol mesafesi ve belirsizliğe hoşgörü) nosyonları kapsar. Gençlik çalışmasında belirsizliğe hoşgörü kültürler arası öğrenmeyle ilgilidir ve kültürel karşılaşmalarda belirsizliğin ve önceden kestirilemeyecek çok sayıda karşıtlığın kabullenilmesine dayanır. Bu bağlamda, kültürler arası öğrenme söyleminde siyasal boyutun etkisini ortaya koymak üzere “kültürler arası öğrenmenin her zaman siyasal olduğunu” (Otten, 2009) savunmak mümkündür.

17. KATILIMCILAR ERASMUS + PROJELERİNDE NELER ÖĞRENİYOR?

Önceki soruda ele alındığı gibi, yaygın eğitimin yeterlilik gelişimi açısından üç boyutu vardır: Bilgi, başka bir deyişle kafa; yapabilirlikler ve beceriler, yani eller ve tutumlar, yani kalp. RAY-MON araştırmaları da katılımcıların tüm bu öğelerdeki gelişimine ilişkin değerlendirmelere bakar.

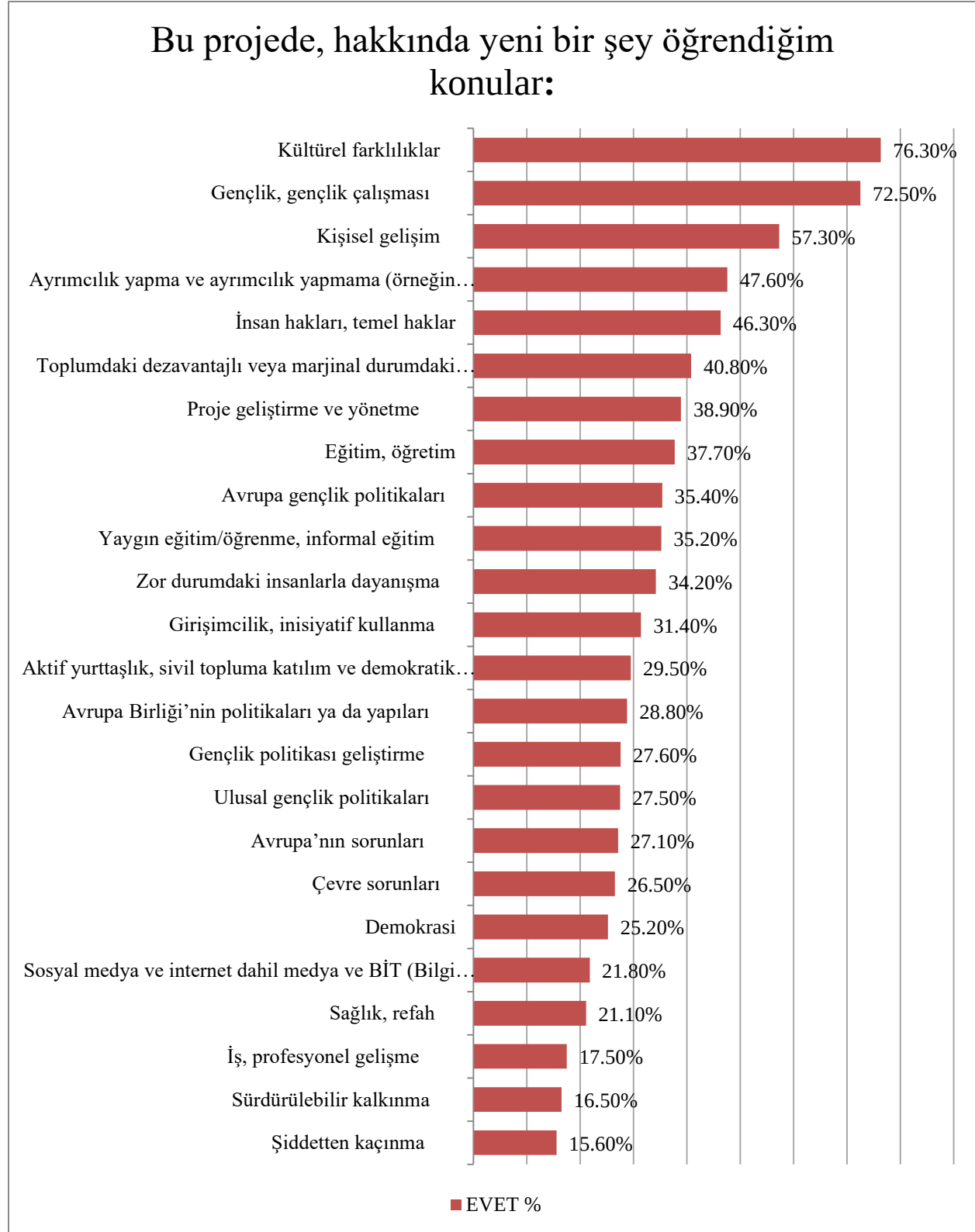
Bilgiyle başlarsak, katılımcılar proje sırasında neler öğrendiklerini değerlendirmeye davet edilmiştir. Katılımcıların en yaygın biçimde belirledikleri üç seçenek Programın genel amaçlarıyla yakından bağlantılıdır: *Kültürel çeşitlilik (%76 tarafından seçildi); Gençlik ve gençlik çalışması (%73) ve Kişisel gelişim (%57)*. 2018 yılı RAY-MON bulgularıyla karşılaştırıldığında istikrarlı bir durum görülmektedir; Kültürel çeşitlilik 2018 yılında da listenin başında yer alıyor (%75), onu kişisel gelişim izliyor (%58), üçüncü sırada ise ayrımcılık ve ayrımcılık yapmama ile ilgili konular yer alıyordu (%47).

Geri kalan RAY-MON ülkeleriyle karşılaştırıldığında Türkiye’den katılımcılar genel ortalamaya çok benzeyen öğrenme sonuçlarını dile getirmektedir. En fazla belirtilen tercih tüm RAY-MON katılımcıları için geçerli olmak üzere *kültürel çeşitliliktir* (%70, ikinci sırada Türkiye’den katılımcılara benzer biçimde, ancak çok daha düşük bir oranda *gençlik ve gençlik çalışması* yer almaktadır (Türkiye’deki %73’e karşı %58). Bu durum, Türkiye’den katılımcıların da diğer RAY katılımcılarına benzer öğrenme sonuçlarına ulaştıklarını, ancak Türkiye’den katılımcıların gençlik ve gençlik çalışmasından öğrendiklerinin çok daha ileride olduğunu göstermektedir. Üçüncü sıraya geldiğinde durum değişmektedir: Türkiye’den katılımcılar için

üçüncü sırada kişisel gelişim yer alırken (%58) RAY-MON ortalamasında bu sırayı yaygın eğitim/öğrenme, enformel öğrenme (%53) almaktadır. Oysa bu madde Türkiye’den katılımcıların yalnızca %35’i tarafından seçilmiştir. Türkiye’den katılımcılar açısından en yaygın üçüncü öğrenme maddesi olan kişisel gelişim (%57) RAY ülkeleri genelinde dördüncü sıradadır (%50). Bu da Türkiye’den katılımcıların, RAY katılımcıları ortalamasına göre projelerde oynamış oldukları roller aracılığıyla sağladıkları kişisel gelişime daha fazla değer verdiklerini göstermektedir.

Grafik 4. Projelerde öğrenme Birden fazla seçenek mümkün- (%)

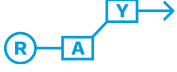

17.1. BECERİ GELİŞİMİ HAKKINDA NELER SÖYLENEBİLİR? KATILIMCILAR YENİ BECERİLER EDİNİYOR MU?

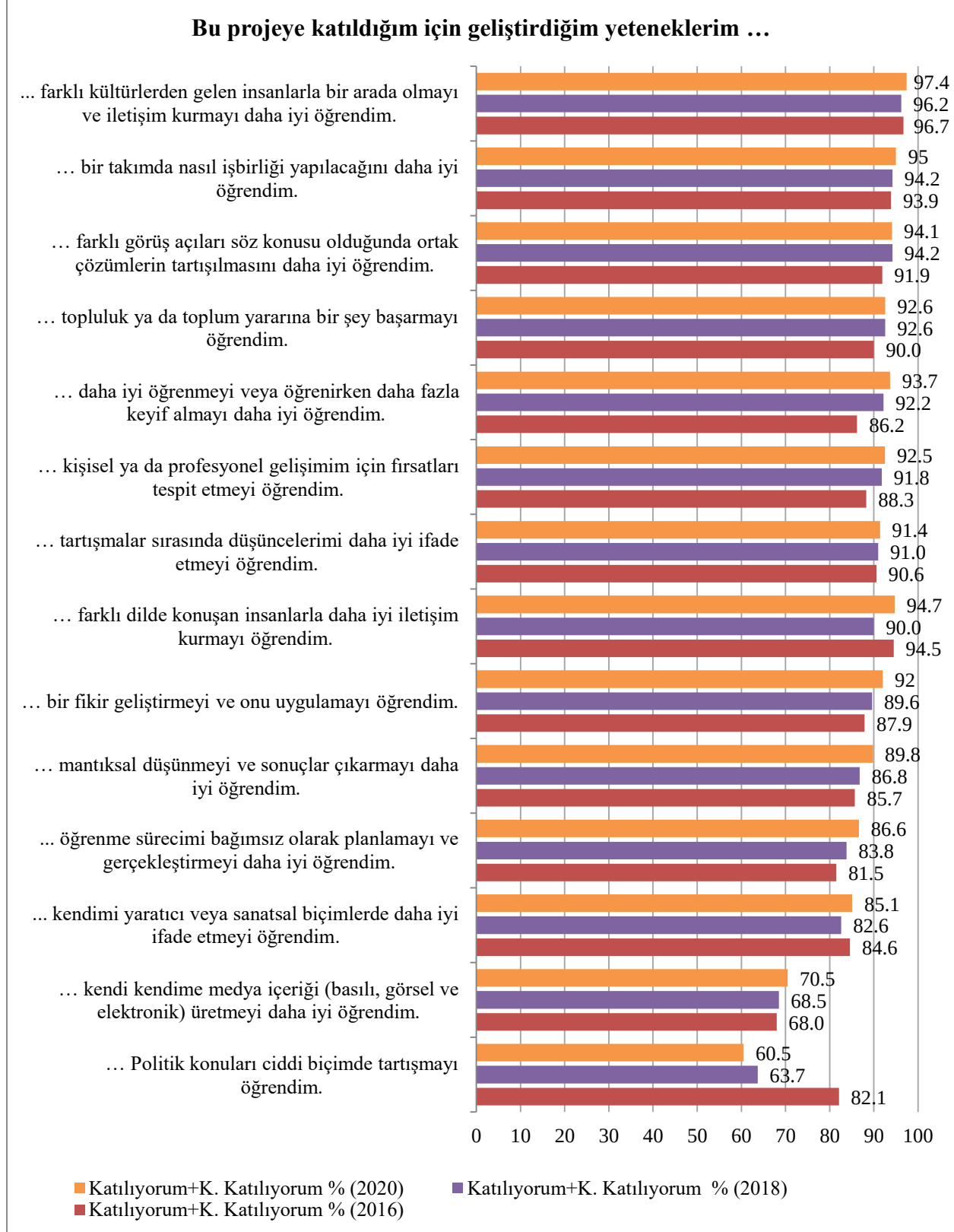
Yeterlilik gelişiminin ikinci boyutunda, ellerle sembolize edilmek üzere *bir şey yapma* ögesi yer alır. Araştırma verilerinin kanıtları, projelerin katılımcılara yalnızca yeni bilgiler/enformasyon kazandırmakla kalmayıp proje deneyiminin kendilerine yeni beceriler edinme fırsatı da sağladığını göstermektedir.

Grafikte de görüldüğü gibi, en fazla geliştirilen beceri, katılımcıların %98'inin seçimiyle farklı kültürel geri planlara sahip kişilerle anlaşabilmekle ilgilidir. Bu, kesinlikle, geliştirileceğinin hemen hemen garantisi olan temel bir beceridir. 2016 yılından bu yana gerçekleşen tüm RAY-MON dalgalarında her zaman en yaygın tercih edilen seçenek olagelmıştır. Geliştirilen ikinci beceri de zaman içinde istikrarını korumaktadır: bu projelere katılım, ekip çalışmasına yardımcı olup bu çalışmayı geliştirmektedir ve kişiler bir ekipte yer alırken daha iyi işbirliği yaptıklarını belirtmektedir (%95). Bunun ardından ise çok az bir farkla, farklı görüşler söz konusu olduğunda karşılıklı görüşme ve sorun çözme gelmektedir (%94,1)

Grafikte görüldüğü gibi, projelerde yeterlilik gelişimi çok üst düzeydedir. Sıralanan maddelerde, 10 yanıtlayıcıdan 9'u kişisel ve mesleki yaşamlarına ilişkin çeşitli konularda yapabilirliklerini geliştirdiğini belirtmiştir. Farklı dalgalarla karşılaştırıldığında önemli bir azalma gösteren madde *siyasal konuları ciddiyeyle tartışabilme yeterliliğidir*. 2016 yılında katılımcıların %80'i ciddi siyasal tartışmalar yapabilme yönlerini geliştirdiğini söylemişken burada çarpıcı bir azalma gerçekleşmiş, oran 2018'de önce %64'e, 2020'de ise %60'a inmiştir. Burada projelerin kalitesindeki bir yetersizlikten ya da kalite düşmesinden değil Avrupa'daki artan kutuplaşmanın ve yaygınlaşan popülizmin sonucundan söz etmek daha yerinde olur. Genel olarak gençlik

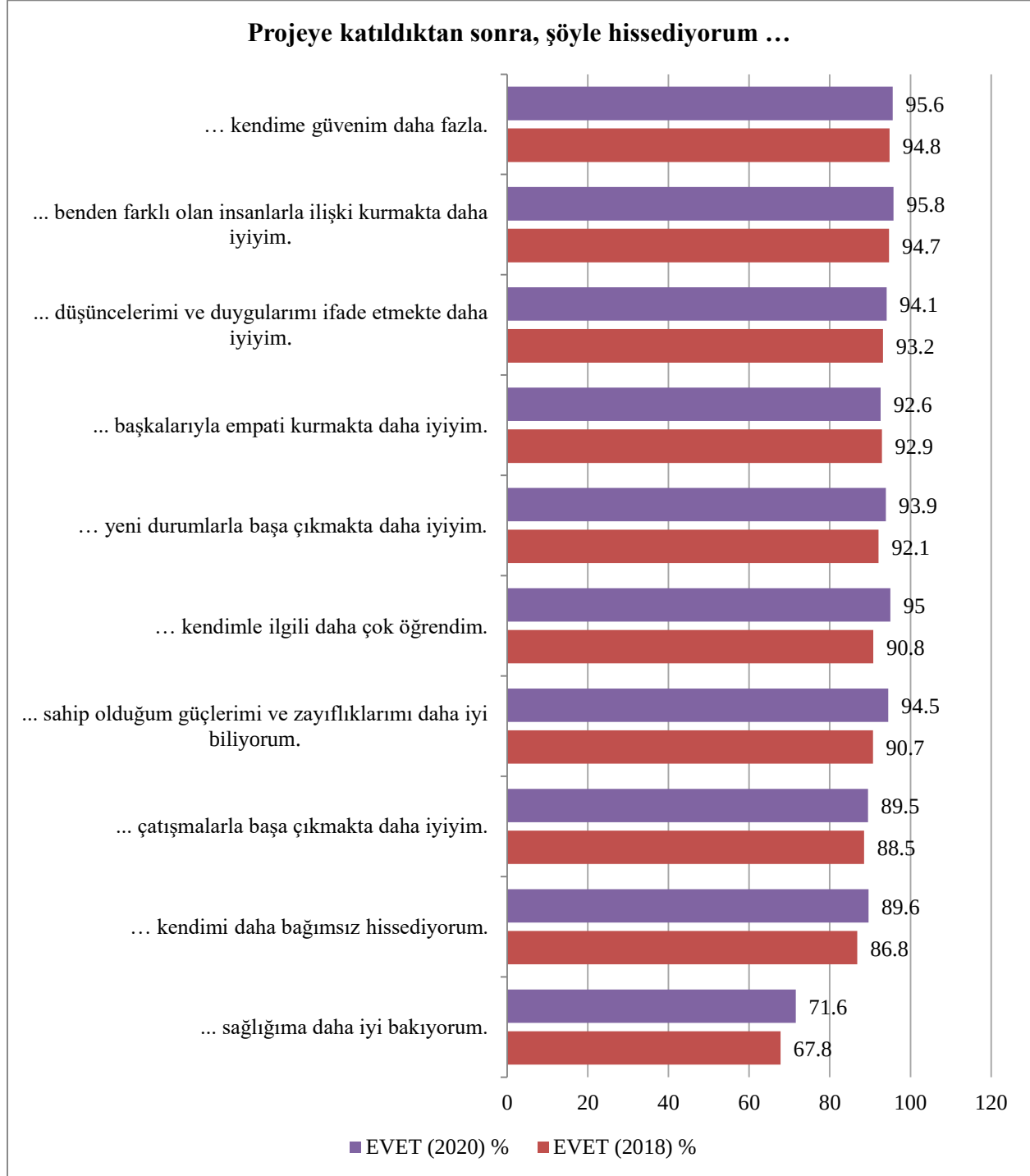
çalışması, özel olarak da Avrupa projeleri toplumun her üyesine açıktır ve her tür görüş için güvenli bir yer olması gerekir. Siyasal alan aşırı yüklü olduğundan gençlik kuruluşlarının ve katılımcıların bölücü siyasal konulardan kaçınarak gençliğe ve proje temalarına odaklanmış olmaları güçlü bir olasılıktır. Başka bir deyişle, büyük bir olasılıkla projeler siyasal tartışmalara daha az yer verip başka tartışmaları özendirmiş, bunun yerine daha çok yapıcı diyaloga ve görüş alışverişine odaklanmıştır.

Grafik 5. Projede beceri gelişimi Birden fazla seçenek mümkün- (%)

17.2. KATILIMCILAR HANGİ TUTUMLARINDA GELİŞME OLDUĞUNU BELİRTİYOR?

Tutumlar ve değerler yeterlilik gelişiminin önemli bileşenleridir. Eldeki verilere göre katılımcılar proje deneyimleri sonucunda önemli değişiklikler ve gelişmeler gerçekleştiğini belirtmektedir. Belirli maddeler zaman içinde istikrarlı bir seyir izlemekte ve açık biçimde katılımcıların deneyimlerini yansıtmaktadır. Nitekim, önemli artışlar olmamakla birlikte 2020 bulguları ölçülen tüm maddelerde genel olarak daha olumludur. Bu arada, maddelerin çoğu zaten son derece olumlu olduğundan kümülatif analizde radikal değişiklikler beklenemez. Önemli bir artış gösteren özel bir madde kendi kendinin farkında olmakla ilgilidir; proje sonrasında kendi *güçlü ve zayıf yanlarını* daha iyi anladıklarını söyleyenlerin oranı %90,7'den %94,5'e çıkmıştır. Bu da %90,8'den %95'e benzer bir artış gösteren diğer farkındalık maddesi *Kendim hakkında daha çok şey öğrendim* ile aynı doğrultudadır.

Genel olarak, bu maddeler çok değerlidir. Bu tutumların ve değerlerin yaşamda edinilmesinin çok güç olduğu, çoğu kez eğitime ve öğretime karma ve çoklu yaklaşımları gerektirdiği düşünülmektedir. Dolayısıyla, yaygın eğitim yöntemlerini temel alan bu projeler hayli verimli ve etkin görünmektedir.

Grafik 6 Projelerde kişisel gelişim Birden fazla seçenek mümkün- (%)

18. FARKLI PROJE TÜRLERİ ÖĞRENMEYİ NASIL ETKİLİYOR?

Table 10 Projeye katıldıktan sonraki duygularım... (EVET %)

	Proje türü				
	Ana Eylem 1 – Gençlik Değişimleri	Ana Eylem 1 – AGH/VOL	Ana Eylem 3 – Yapılandırılmış Diyalog	Ana Eylem 1 – Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği ya da bir TCA Faaliyeti	Bilmiyorum ya da hatırlamıyorum
... kendime güvenim arttı.	94.8%	98.0%	92.8%	95.5%	95.3%
... duygu ve düşüncelerimi daha iyi ifade edebiliyorum.	94.5%	95.0%	94.2%	93.0%	90.7%
... sağlığıma daha çok dikkat ediyorum.	69.2%	73.5%	73.9%	76.4%	60.5%
... kendi kendime daha fazla yetebiliyorum.	90.5%	91.0%	87.0%	87.3%	88.4%
... yeni ortaya çıkan durumlarla daha iyi baş edebiliyorum.	93.4%	95.5%	95.7%	91.7%	95.3%
... başkalarıyla empati kurmakta daha iyiyim.	92.8%	92.5%	92.8%	91.1%	97.7%
... çatışmaları daha iyi yönetebiliyorum.	89.3%	91.5%	91.3%	87.3%	86.0%
... kendim hakkında daha çok şey öğrendim.	95.7%	95.0%	94.2%	93.6%	95.3%
... güçlü ve zayıf yanlarımı artık daha iyi biliyorum.	93.9%	95.5%	98.6%	94.9%	86.0%
... benden farklı olan kişilerle artık daha iyi ilişki kurabiliyorum	95.1%	96.0%	97.1%	96.8%	95.3%
... projeye katılmam üzerimde özel bir etki yaratmadı.	27.1%	23.5%	33.3%	31.8%	20.9%

19. EDİNİLEN DENEYİM YURTTAŞLIK ÜZERİNDE ETKİLİ OLUYOR MU?

Projeler katılımcılara belirli etkinliklerin bir parçası olma olanağı tanımaktadır ve bu sayede katılımcılar topluluk anlayışlarını geliştirip parçası oldukları toplumla daha fazla ilişkilenebilmektedir. Katılımcılar, Avrupa'nın farklı bölgelerinden, farklı kuruluşlardan, farklı temalar, konular ve alanlarda çalışan gençlerle temas kurmaktadır. Farklı değerleri, yaklaşımları ve gerçekleri öğrendikleri gibi, sorumluluk üstlenen, değişim ve farklılık yaratan kişileri de tanımaktadır.

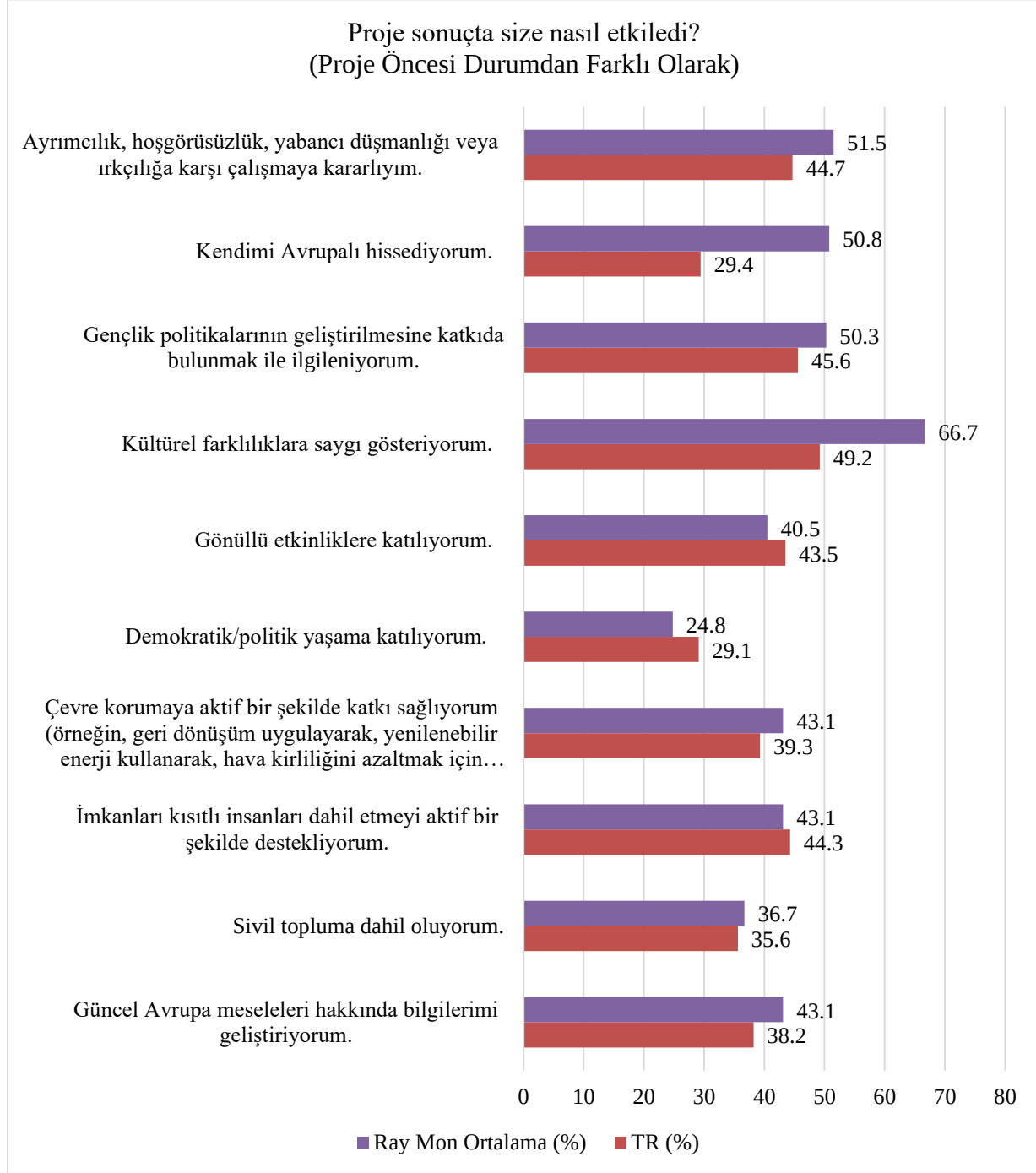
RAY-MON aynı zamanda Erasmus+ Gençlik'e katılımın özellikle Avrupa bağlamında aktif yurttaşlığa nasıl katkıda bulunduğuyula da ilgilenmektedir. Topluma ve demokratik yaşama sosyopolitik katılımı ortaya çıkan değişiklikler de RAY-MON'un ilgi alanları arasındadır.

Elde edilen bulgular, **Erasmus+ Gençlik'in yurttaşlık yeterliliğinin (farkındalık, bilgi, beceriler, tutumlar ve değerler) ve aktif yurttaşlar olarak katılımın gelişmesine katkıda bulunduğunu açık biçimde göstermektedir.**

Proje ardından meydana gelen değişiklikler sorulduğunda katılımcıların hemen hemen yarısı **proje öncesine göre kültürel çeşitliliğe daha değer verdiklerini ve gençlik politikası geliştirilmesine daha fazla ilgi duyduklarını** belirtmektedir. Benzer biçimde, proje sonrasında *ayrımcılığa, hoşgörüsüzlüğe, yabancı düşmanlığına ya da ırkçılığa* karşı mücadelede proje öncesine göre daha kararlı olduklarını belirtenlerin oranı da yüksektir (%44,7); daha sonra *daha az fırsatlara sahip insanların kapsanmasını aktif biçimde destekleme* (%44,3) ve *gönüllülük temelindeki etkinliklere daha fazla katılma* (%43,5) gelmektedir.

RAY-MON ulus ötesi verilerini, karşılaştırmalı analiz ve Türkiye’den katılımcıların RAY-MON ortalama puanlarına göre ne durumda olduklarını görmek için kullandık. Grafikte görüldüğü gibi Türkiye’den yanıt verenler RAY-MON ortalamasına göre hemen hemen tüm sorularda daha az değişime işaret etmektedir. **En büyük farklılık Avrupalılık duygusundadır.** Proje sonrasında kendilerini daha fazla Avrupalı gibi gördüklerini belirtenlerin RAY-MON ortalaması %50,8 iken Türkiye’den katılımcılarda bu oran %29,4 ile çok düşüktür. Diğer maddelerde ise Türkiye ortalamaya ya yakın ya da bunun biraz altındadır ve bu da Türkiye’den katılımcıların RAY-MON ortalamasına göre aktif yurttaşlıkta daha az gelişim gösterdiklerine işaret etmektedir. Bununla birlikte Türkiye’den yanıtlayanların ortalamanın üzerinde değişiklik beyan ettikleri önemli iki madde vardır: *gönüllülük temelindeki etkinliklerde yer alma ve demokratik/siyasal yaşama katılım.* Tutum ya da duyguların ötesinde, eyleme ve etkinliğe işaret ettiğinden bu iki madde anlamlıdır. O halde, *Türkiye’den yanıt verenlerin RAY-MON ortalamasına göre duygularda ve tutumlarda daha az değişim yaşadıkları, buna karşılık davranış ve eylem anlamındaki değişimlerinin daha fazla olduğu ileri sürülebilir.*

Grafik 7. Aktif yurttaşlık bilinci (Tüm RAY -MON verisi ile karşılaştırmalı)

20. KATILIMCILARDA YETERLİLİK GELİŞİMİNİ DEĞERLENDİRMEK İÇİN BAŞKA BİR GÖSTERGE VAR MI?

Proje Liderleri (PL) de RAY-MON araştırmasının bir parçasıdır ve kendilerinden projelere ilişkin değerlendirmelerini paylaşmaları istenmektedir. Bu değerlendirmelerde kendilerinden istenen, projeden, kendi öğrenme ve yeterlilik gelişimlerinden ve projenin gelecek planları üzerindeki etkisinden söz etmeleridir. Bunların dışında proje liderlerinden, projelerine katılanları değerlendirmeleri, katılımcıların kişisel ve mesleki gelişmeleri açısından hangi yönlerinin değiştiğine ve iyileştiğine ilişkin mesleki değerlendirmelerini iletmeleri de istenmektedir. Sonuçlar grafikte sunulmaktadır.

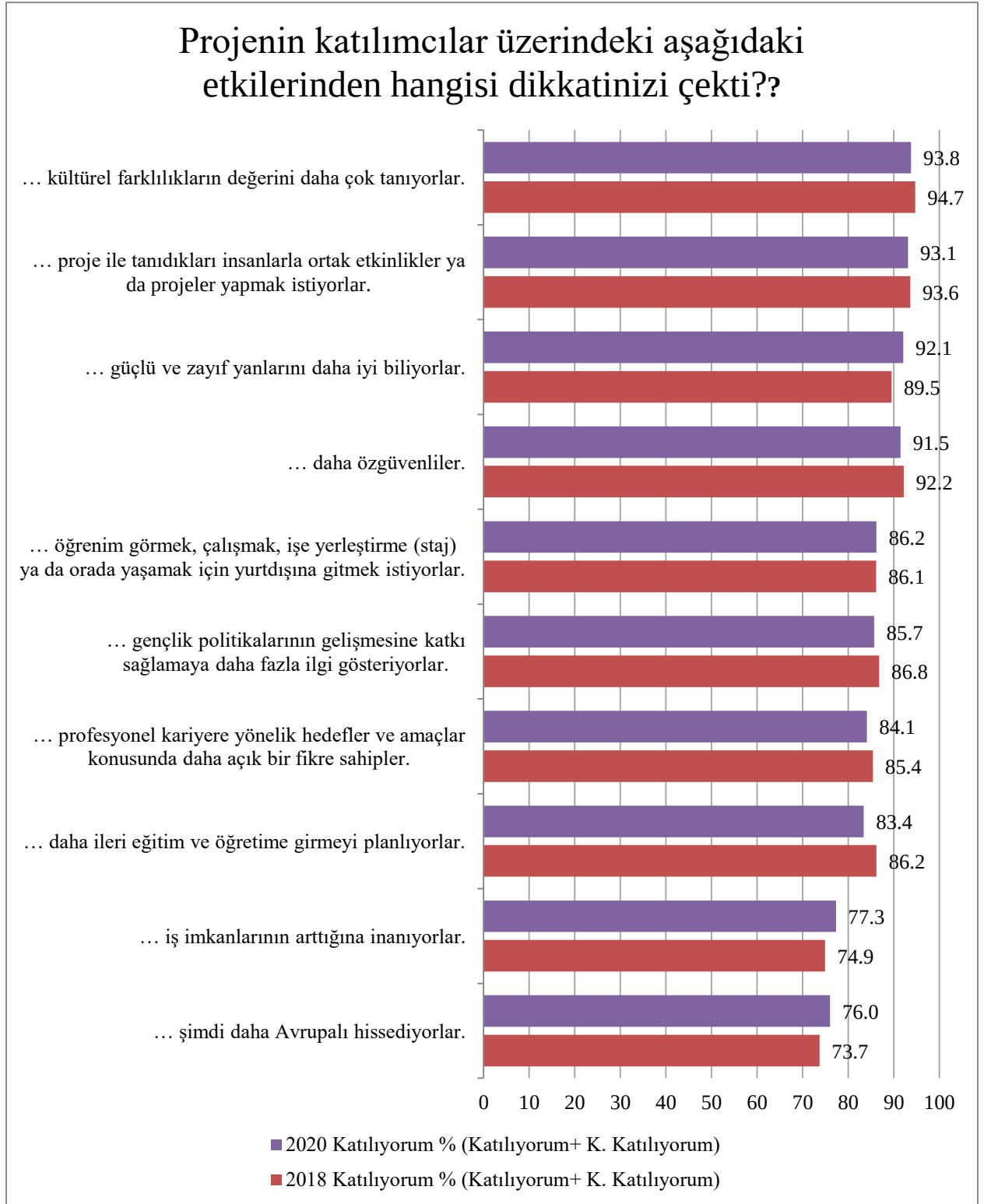
Proje Liderlerinin değerlendirmeleri söz konusu olduğunda iki konu hemen dikkat çekmektedir. Birincisi, proje liderleri, 2018 yılına ait bulgulara benzer biçimde, katılımcıların yeterlilik gelişimleri konusunda son derece pozitif değerlendirmeler yapmaktadır. 2018 RAY-MON araştırmalarına göre önemli bir değişiklik görülmemesi, projelerin kalitesinde ve gerçekleştirilmesinde sürekliliği ve istikrarı teyit etmektedir.

Tartışılması önem taşıyan ikinci konu ise daha önce sunulmuş olan katılımcıların değerlendirmeleri ile proje liderlerinin değerlendirmeleri arasındaki farklılıktır. Bugün görülmektedir ki proje liderlerinin başta öğrenme ve değer değişiklikleri olmak üzere katılımcı gelişimine ilişkin pozitif değerlendirmeleri, katılımcıların kendilerine ilişkin pozitif değerlendirmelerinin yüzde olarak gerisinde kalmaktadır. Başka bir deyişle, proje liderlerinin dışardan değerlendirmelerine kıyasla katılımcılar daha fazla bilgi edindiklerini, değerlerini pozitif

yönde daha fazla güçlendirdiklerini ileri sürmektedir. Bu durum genel olarak tüm RAY-MON ülkeleri için geçerlidir: Katılımcılar, bilgi ve değerlere ilişkin değerlendirmelerinde daha pozitifdir.

Grafik 8. Proje liderlerinin katılımcılar hakkında değerlendirmeleri (%)

20.1. PROJE LİDERLERİYLE KATILIMCILARIN DEĞERLENDİRMELERİ NEDEN FARKLI?

Kendi kendini değerlendirme güç bir iştir. Katılımcılar, kendilerine ilişkin değerlendirmelerinde gerçek durumdan fazlasını da azını da düşünebilirler. Proje liderlerinin değerlendirmeleriyle karşılaştırıldığında, proje katılımcılarının projenin etkisine ilişkin değerlendirmeleri daha pozitifdir. Bu farklılık farklı biçimlerde açıklanabilir. Birincisi, katılımcılar, başarılı bir proje nedeniyle yaşadıkları heyecan, üst düzey motivasyon ve coşku sonucunda aşırı pozitif değerlendirmelere yönelebilirler. İkincisi, katılımcıları birbirleriyle karşılaştırmalı olarak değerlendirebileceklerinden, proje liderlerinin daha gerçekçi bir bakış açısı olabilir. Üçüncüsü, proje liderleriyle temasları proje süresiyle sınırlı kaldığından proje katılımcılarının değerlendirmesi daha gerçekçi olabilir ve katılımcılar etkiyi daha uzun bir zaman süresinde değerlendirebilirler; başka bir deyişle, pozitif etkiyi çok daha sonraları, bir vesile ortaya çıktığında görebilirler.

Kaydedilmesi gereken önemli bir nokta gerek proje katılımcılarının gerekse proje liderlerinin projelerin katılımcılar üzerinde olumlu etkileri olduğuna inanmaları ve bunu belirtmeleridir; bu etkiler, kültürel farkındalık, özgüven, geleceğe yönelik kişisel, eğitsel ve mesleki karar ve isteklerle ilgilidir.

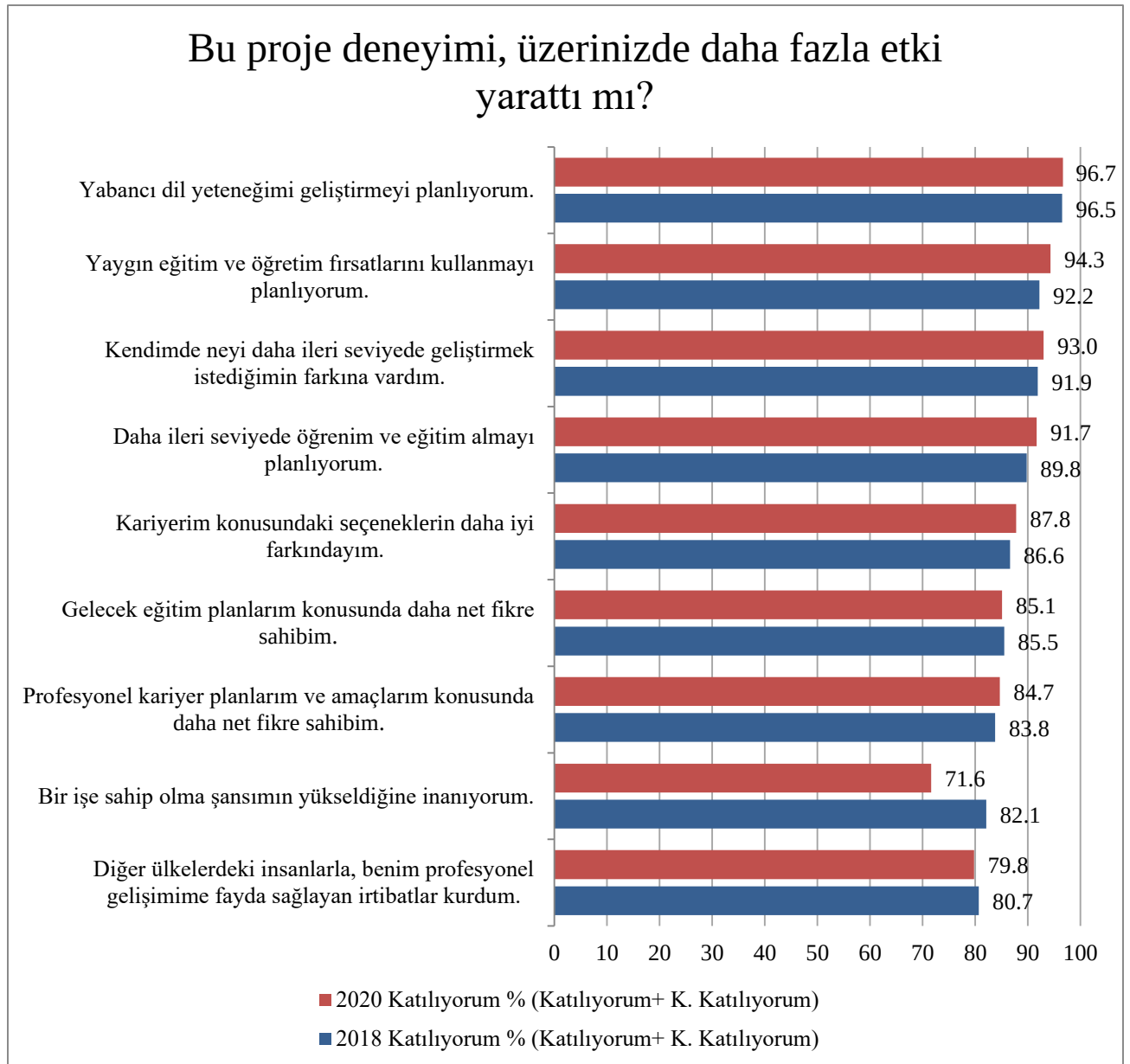
21. PROJE DENEYİMİ KATILIMCILARIN GELECEK PLANLARINI ETKİLİYOR MU?

Bir projeye kısa bir süre için katılmanın genç bir insan için bir dönüm noktası olduğunu söylemek aşırı bir iddia gibi görülse bile, bu katılımın insanların geleceğe dönük *kişisel, mesleki ve eğitim planları* üzerinde önemli bir etkisi olduğuna ilişkin kanıtlara sahibiz. Bir gencin bir projenin parçası olarak başka bir ülkede çok daha uzun zaman geçirdiği EVS/Gönüllülük projelerinde gelecek üzerindeki etki açık biçimde daha güçlüdür.

Grafikte görüldüğü gibi, katılımcıların net bir çoğunluğu projenin geleceğe dönük eğitimsel ve mesleki planlarını etkilediğini ve bunlara katkıda da bulunduğunu belirtmiştir. Bu projeler gençler açısından tam anlamda uluslararası bir ortamda bulunmalarını, uluslararası bir ekibin parçası olarak farklı kültürlerden gelip farklı dilleri konuşan, ancak hepsi benzer konulara ilgi duyan insanlarla birlikte çalışmalarını sağlayan muhtemelen çok az sayıdaki projeden ilki ya da onlardan biri olarak önem taşıdığından, en büyük etkinin geleceğe ilişkin olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Aradan yıllar geçtikçe bu projeler gelecekte dil öğrenme açısından çok önemli bir esin kaynağı haline gelmektedir; katılımcıların %96,7'si *yabancı dil becerilerini geliştirme* konusunda plan yaptığını belirtmektedir. Bununla hemen hemen aynı düzeyde olmak üzere katılımcıların projelerde deneyimledikleri *yaygın eğitim ve öğrenme* imkanlarına değer verdiklerini ve bu fırsatlardan gelecekte de yararlanmak istediklerini belirtmektedir. Kendinin farkında olma ve kendini daha fazla öğrenme konusunda daha önceki bulgular doğrultusunda, katılımcıların %93'ü hangi yeterliliklerini daha fazla geliştireceklerine ilişkin olarak bir gelecek planına ve anlayışına sahip olduğunu belirtmiştir. Örgün eğitim de bundan etkilenmiş görünmektedir: 10 katılımcıdan 9'u yeni eğitim ve öğrenim süreçlerine katılmayı planladığını belirtmiştir. Gençlerin yaş dağılımları düşünüldüğünde bu husus son derece önemlidir; çoğu bu

etkinliklere eğitimlerinin son aşamalarında (üniversite) ya da eğitimden istihdama geçişin ilk aşamalarında katılmaktadır. Dolayısıyla, gelecekteki eğitim ve öğrenim açısından herhangi bir etki tam da zamanında gerçekleşmiş sayılmalıdır; çünkü katılımcılar planlarını eyleme dönüştürme fırsatına sahip olacaklardır.

Grafik 9. Gelecek planlarına etki (%)

Hiç kuşku yok ki proje katılımcıları, eğitimlerini sürdürme ve yeni alanları tanıma motivasyonuna sahip olmanın ötesinde gelecekte hangi alana daha fazla bağlanacakları ve hangi yeterliliklerin gerekli olduğu gibi konularda da kendilerine daha fazla güvenmektedir. Eğitimin yanı sıra, katılımcıların *mesleki kariyerleri ve istihdam planları* üzerindeki etkinin de büyük olduğu görülmektedir. Yanıt verenlerin çoğu proje deneyimleri sonucunda mesleki kariyer amaç ve hedeflerinde daha net fikre sahip olduklarını (%84,7) ve nihayet aynı netliğin kariyer seçenekleri için de geçerlilik taşıdığını belirtmektedir (%87,8).

İş fırsatlarıyla ilgili algılar, 2018 yılı verilerine göre önemli ölçüde daha düşüktür. 2018’de proje deneyimi ardından iş bulma şansının arttığını belirtenlerin oranı %82 iken bu oran 2020 yılında yaklaşık 10 puan düşerek %71,6 olmuştur. Bunun nedeni büyük bir ihtimalle Türkiye’nin genç işsizliğinin sürekli arttığı ekonomik koşullarıdır. ILO istatistiklerine göre işsizlik oranı 2019 yılında %20,3’ten %25,4’e çıkmıştır. Kasım 2020’de ise, Covid-19 pandemisinin de ağır etkisiyle genç işsizliği oranı %27,1 olarak tahmin edilmiştir.²

Hepsi birlikte ele alındığında, bu sonuçlar bir Avrupa gençlik projesine katılmanın gençler üzerinde çok güçlü bir etkisi olduğunu göstermektedir. Deneyim, gençlere **eğitimsel ve mesleki amaçları hakkında daha net fikirler vermekte**, gençleri **farklı eğitim ve kariyer fırsatları** konusunda bilgilendirmekte, ayrıca **kariyer ve eğitim planlarına** katkıda bulunmaktadır.

² ILO Türkiye istatistikleri için: <https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/youth-employment/lang--en/index.htm>

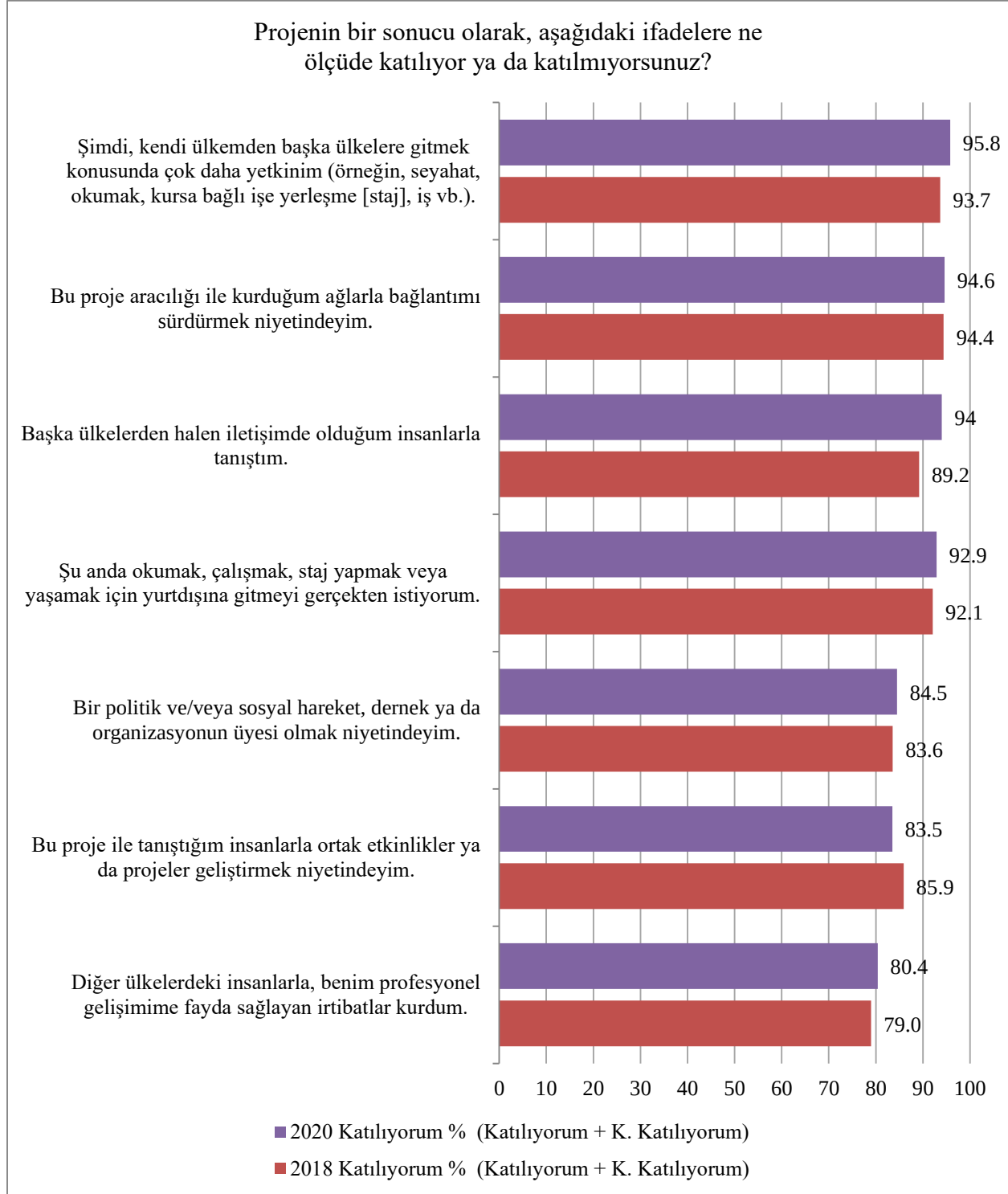
22. KATILIMCILAR ULUSLARARASI ETKİNLİKLERİNİ VE TEMASLARINI SÜRDÜRMİYİ PLANLIYOR MU?

Gelecek planları ve projenin bu planları nasıl etkilediği sorulduğunda *uluslararası hareketlilikle* ilgili güçlü göstergeler elde edilmektedir. Yanıtlayanların %95,8'i artık başka ülkelerde kendi başlarına daha rahat hareket edebildiğini, %92,9'u da eğitim, iş ya da staj gibi amaçlarla başka bir ülkeye gitmeyi planladığını belirtmektedir.

Gelecekteki projelerde ve işlerde kullanılacak *toplumsal ve mesleki ağlara* ilişkin çok güçlü göstergeler görülmektedir: Katılımcıların %94,6'sı projede kurulan ağlarla teması sürdüreceğini belirtmektedir; %94 projelerde tanıştıkları kişilerle teması sürdürmektedir; %83,5 projeden tanıdıklarıyla ortak etkinlikler ve projeler hazırlamayı planlamaktadır ve %80,4 de bu temasları toplumsal ve siyasal konularda sürdürmeyi düşünmektedir.

Son olarak, *aktif yurttaşlık ve topluma katılım* açısından dikkate alınması gereken bir nokta yanıtlayanların %84,5'inin siyasal ve/ya da toplumsal bir harekete, derneğe ya da kuruluşa üye olma niyeti taşımasıdır.

Grafik 10. Uluslararası Ağlar ve Gelecek Planları

23. BUNLAR AB PROJELERİ. AVRUPA BİRLİĞİ'NE İLİŞKİN ALGI PROJE SONUNDA DEĞİŞİYOR MU?

Bu sorunun yanıtı kesinlikle “evet”tir. Proje deneyimi, katılan gençlere *Avrupa ile ilgili konuları, Avrupa gençlik politikalarını, Avrupa Birliği'nin politikalarını ve yapılarını* öğrenme ve tartışma olanağı sağlamaktadır. Farklı Avrupa devletlerinden gençlerle tanışma, Avrupa Komisyonu Programı tarafından finanse edilen projenin konusuyla ilgili bilgi alışverişi ve deneyim, Avrupa Birliği'nin kendisine ilişkin görüşler üzerinde etkili olan önemli bir faktördür.

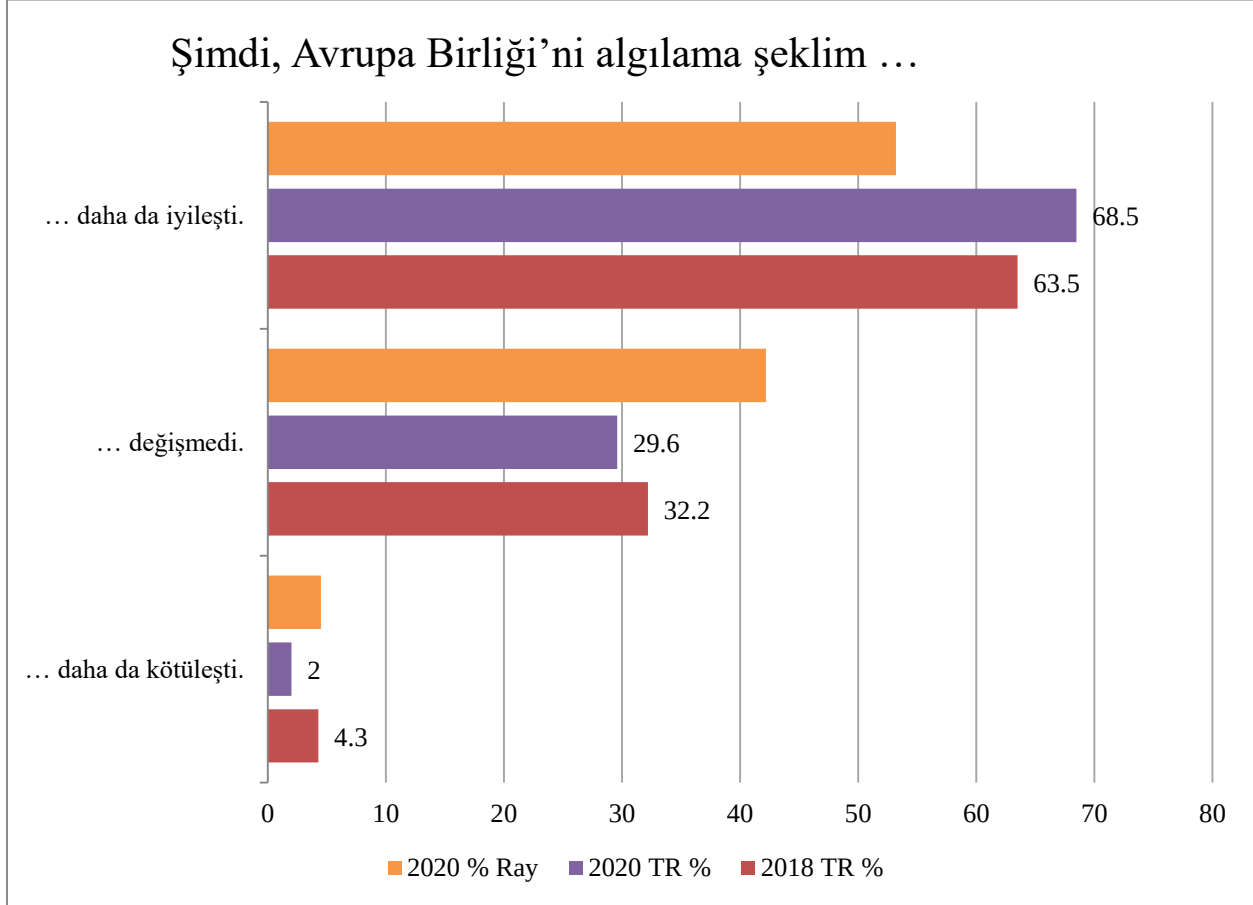
RAY-MON araştırma bulguları, projenin her 10 katılımcıdan hemen hemen 7'sinin AB'ye ilişkin algılarının olumlu yönde geliştirdiğini ve projeden sonra AB hakkında daha pozitif düşündüğünü göstermektedir. AB hakkında daha olumlu düşünmeye başladıklarını söyleyenlerin %63,5 oranında olduğu 2018 bulgusuna göre bu son oran 5 puan daha yüksektir. Ayrıca belirtmek gerekirse %2'lik bir kesim de AB algılarının daha kötüye gittiğini belirtmektedir.

Geri kalan RAY-MON ülkeleriyle karşılaştırıldığında Türkiye'den katılımcıların AB algılarındaki pozitif değişim çok daha fazladır. RAY genelinde AB algısının pozitif yönde değişme ortalaması %53,2 iken Türkiye için bu oran %68,5'tir. Görüldüğü kadarıyla ortalama %42,2'lik bir kesim için projeye katılım AB algısını etkilememiş, %4,2'lik bir kesimin algısı ise olumsuz yönde değişmiştir ve bu son kesim Türkiye'den katılımcılar arasında ancak %2 kadardır.

Erasmus + Programının katılımcısı olarak Türkiye'nin AB üyesi olmayan az sayıda ülkeden biri olduğu, RAY ülkelerinden gençlerin çoğu AB yurttaşı iken Türkiye'den katılımcıların bu statüde yer almadığı gerçeğini dikkate almak gerekmektedir. Diğer RAY ülkelerinden gençlerin çoğunluğu AB'yle, kurumları ve politikalarıyla bağlantılara, bu anlamda bir sosyalleşmeye ve

deneyimlere sahipken Türkiye’den gençler için bu tür bir projeye katılım büyük bir olasılıkla kendilerinin AB ile ilk ve tek doğrudan deneyimidir. Dolayısıyla Türkiye’den katılımcılar diğer RAY katılımcılarına göre farklı hareket etmekte ve tepki vermektedir.

Grafik 11. Avrupa Birliği’ne Bakış

24. KATILIMCILAR PROJENİN SONUNDA BİR DİPLOMA YA DA SERTİFİKA ALIYOR MU?

‘Youthpass’ sertifikası, bir Erasmus+ Gençlik projesi sırasında edinilen öğrenme deneyimini tanımlamakta, belgelemekte ve tanımaktadır.

Youthpass, Avrupa Komisyonu’nun yaygın öğrenmenin tanınmasını sağlamaya yönelik stratejisinin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu belge, Erasmus+ Gençlik (2014-2020) tarafından finanse edilen projeler ile Gençlik (2007-2013) Programları için verilmektedir. Öğrenme sonuçlarını belgelemeye yönelik bir araç olarak politikayı pratiğe, pratiği de politikaya dökmektedir:

- Projelere katılanlar, bir destek kişisiyle birlikte Youthpass Sertifikasını oluştururken projelerinde ne yaptıklarını ve hangi yeterlilikleri kazandıklarını anlatma fırsatı bulmaktadır. Dolayısıyla Youthpass kişisel düzeydeki yaygın öğrenme süreci ve sonuçları üzerinde düşünmeyi desteklemektedir.
- Gençlik alanında yaygın öğrenmeyi Avrupa ölçeğinde belgeleyen bir araç olarak Youthpass gençlik çalışmasının toplumca tanınmasını güçlendirmeye katkıda bulunmaktadır.
- Projenin kattığı değeri belirten Youthpass, gençlerin ve gençlik alanında çalışanların aktif Avrupa yurttaşlığını desteklemektedir.
- Youthpass temel yeterliliklerin kazanılmış olduğunu belgeleyerek aynı zamanda gençlerin ve gençlik çalışanlarının istihdam edilebilirliğini de desteklemektedir.³

Gençlik çalışmasının ve yaygın öğrenimin/eğitimin tanınması Avrupa gençlik çalışmasının gündeminde düzenli olarak yer almıştır. 2000 yılında Avrupa Konseyi Gençlik Bölümü tarafından düzenlenen ilk sempozyum ve 2001 yılındaki Avrupa Komisyonu Gençlik Beyaz Kitabı yaygın öğrenimin daha iyi tanınması talebinde bulunmuştur.

³ <https://www.youthpass.eu/en/youthpass/about/>

Tanınmanın farklı biçimlerinin birbirinden ayırt edilmesi de önemlidir; burada söz konusu olan öğrenimi kimin ve hangi amaçla tanıdığıdır. Tanıma konusunda başlıca referans belgesi durumundaki *Pathways 2.0* tanıma biçimlerini şöyle tanımlamaktadır:

- **Resmî tanınma**, bir bireyin başarılarını resmi bir şekilde tanıyan sertifikalar veya diplomalar düzenleyerek öğrenme çıktılarının “geçerli hale getirilmesi” ve bir öğrenme sürecinin ve/veya sonuçlarının “belgelendirilmesi” demektir.
- **Siyasî tanınma** yaygın eğitimin yasalarda tanınması ve/veya yaygın öğrenme/eğitimin siyasî stratejilerde kapsanması, ve yaygın öğrenme sağlayıcılarının bu stratejilere dâhil edilmesi anlamına gelmektedir.
- **Toplumsal tanınma** toplumsal aktörlerin, resmî olmayan ortamlarda kazanılan yeterliklerin, ve bu işleri sağlayan kuruluşların değerini de içerecek şekilde bu faaliyetlerde yapılan çalışmaların değerini onaylaması demektir.
- **Öz-tanım** öğrenme çıktılarının birey tarafından değerlendirilmesi ve bu öğrenme çıktılarını başka alanlarda kullanma becerisi anlamına gelmektedir..⁴

Somut bir sonuç olarak, resmi tanınmanın sağlanması amacıyla gençlik liderleri ve gençlik çalışanları için Avrupa Portföyü (2006, 2014’te gözden geçirildi) ve Gençlik etkinlikleri için Youthpass sertifikası (2005 itibarıyla, bugün Erasmus + kapsamında) geliştirilmiştir.

Bu raporun ilgili bölümlerinde gösterildiği gibi gerek proje katılımcıları gerekse proje liderleri projeler sırasında çok üst düzeylerde proje etkisi, öğrenme, beceri ve yeterlilik gelişimi sergilemektedir. Ne var ki, bu bilgi ve becerilerin toplum tarafından tanınması ayrı bir araştırma konusudur.

⁴ Pathways 2.0 towards recognition of non-formal learning/education and of youth work in Europe, available from : [http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/7110668/GettingThere WEB.pdf/](http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/7110668/GettingThere_WEB.pdf/)

25. TÜM KATILIMCILAR YOUTHPASS ALDI MI? BU SERTİFİKALARI PROJE SONRASINDA KULLANIYORLAR MI?

Katılımcıların hemen hemen hepsi projelerinin sonunda Youthpass sertifikası aldıklarını söylemiştir (%95,1). Youthpass sertifikası dağıtım oranının zaman içinde önemli ölçüde artması (2018 yılında %78,5 idi) önemli ve olumlu bir gelişmedir. Burada kaydedilmesi gereken özel bir husus, Youthpass sertifikası alma oranının Türkiye’den katılımcılar arasında (%95,1) RAY-MON ülkeler ortalamasının (%77,1) çok üzerinde olmasıdır. Bu da Türkiye’den katılımcıların daha ilgili olduklarının ve proje bitiminde muhtemelen kendi Youthpass sertifikalarını talep ettiklerini göstermektedir.

Youthpass sertifikası daha önceden doldurulup katılımcılara dağıtılan basit bir form değildir. Bu sertifika, katılımcının kendi öğrenme sürecine ve sonuçlarına dönüp baktığı bir dizi düşünme ve kendi kendini değerlendirme işlemini gerektirir. Dolayısıyla kimi açılardan bakıldığında Youthpass sertifikasının kendisi de bir öğrenme sürecidir. Bulgular, 10 katılımcıdan 7’sinin bu bağlamda kendi kendini değerlendirdiğini ve düşündüğünü göstermektedir ve bu da 2018 bulgularına göre 5 puanlık bir artışa işaret etmektedir. Düşünme sürecinde yer alma son derece yararlı bulunmaktadır: yanıtlayanların %93’ü bu sürecin neler öğrendiklerini ve becerilerini ne kadar geliştirdiklerini görmelerine yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 11. Youthpass sertifikası ve Kullanım alanları

	2018 TR Evet %	2020 TR Evet %	2020 RAY Ortalaması Evet %
Hakkında soruların sorulduğu bu projenin bir parçası olarak bir Youthpass sertifikası aldınız mı?	78.5	95.1	77.1
Bu proje kapsamında Youthpass sertifikası konusuyla ilgili olarak herhangi bir düşünme faaliyeti ya da öz değerlendirmeye dahil oldunuz mu?	67.5	72.5	70.5
Youthpass ile bağlantılı olarak yaptığınız düşünme faaliyeti ve öz değerlendirme, bu proje ile ortaya çıkan gelişim ve eğitime ilişkin farkındalığınızın yükselmesine yardımcı oldu mu?	93	93	89.3
Youthpass sertifikanızı herhangi bir amaçla kullandınız mı? Örneğin, bir iş, staj, kurs, araştırma başvurusu.	28.6	31.2	30.4
Youthpass sertifikasının yararlı olduğunu düşünüyor musunuz, örneğin, başvurduğunuz bir işe girmekte, bir staja, bir kursa ya da araştırmaya kabul edilmekte?	78.8	77.5	67.4

Bütün bunlara karşın Youthpass sertifikası kullanımı hala çok yaygın değildir. 10 katılımcıdan yalnızca 3'ü bu belgeyi iş başvurusunda, stajda ya da benzer süreçlerde kullandığını belirtmektedir ki bu son derece düşük bir orandır. Teknik bir açıklama zaman faktörüyle ilgili

olabilir: projenin tamamlanmasının ardından geçen süre kısadır ve katılımcılar Youthpass sertifikasını kullanma fırsatını henüz bulamamış olabilirler. Görüldüğü kadarıyla bu sınırlı kullanım Türkiye’ye özgü bir durum da değildir. RAY-MON’un tüm ülkeler ortalaması da çok benzerdir ve bu da gençleri bu belgeyi daha sık kullanmaktan alıkoyan yapısal bir konunun varlığına işaret etmektedir. Buna karşılık Youthpass sertifikalarını kullananların net bir çoğunluğu (%77,5) bunun başvurularında işe yaradığını belirtmektedir. İlginç bir husus da Youthpass sertifikasının diğer RAY-MON ülkelerine göre Türkiye’de daha yararlı sayılmasıdır; ortalama %67,4 Youthpass sertifikasının başvurularında yararlı olduğunu belirtmiştir.

26. GENÇLİK ÇALIŞMASI ÜZERİNDEKİ ETKİ NE? ÖĞRENME TÜRÜMÜYLE KİŞİSEL Mİ KALİYOR?

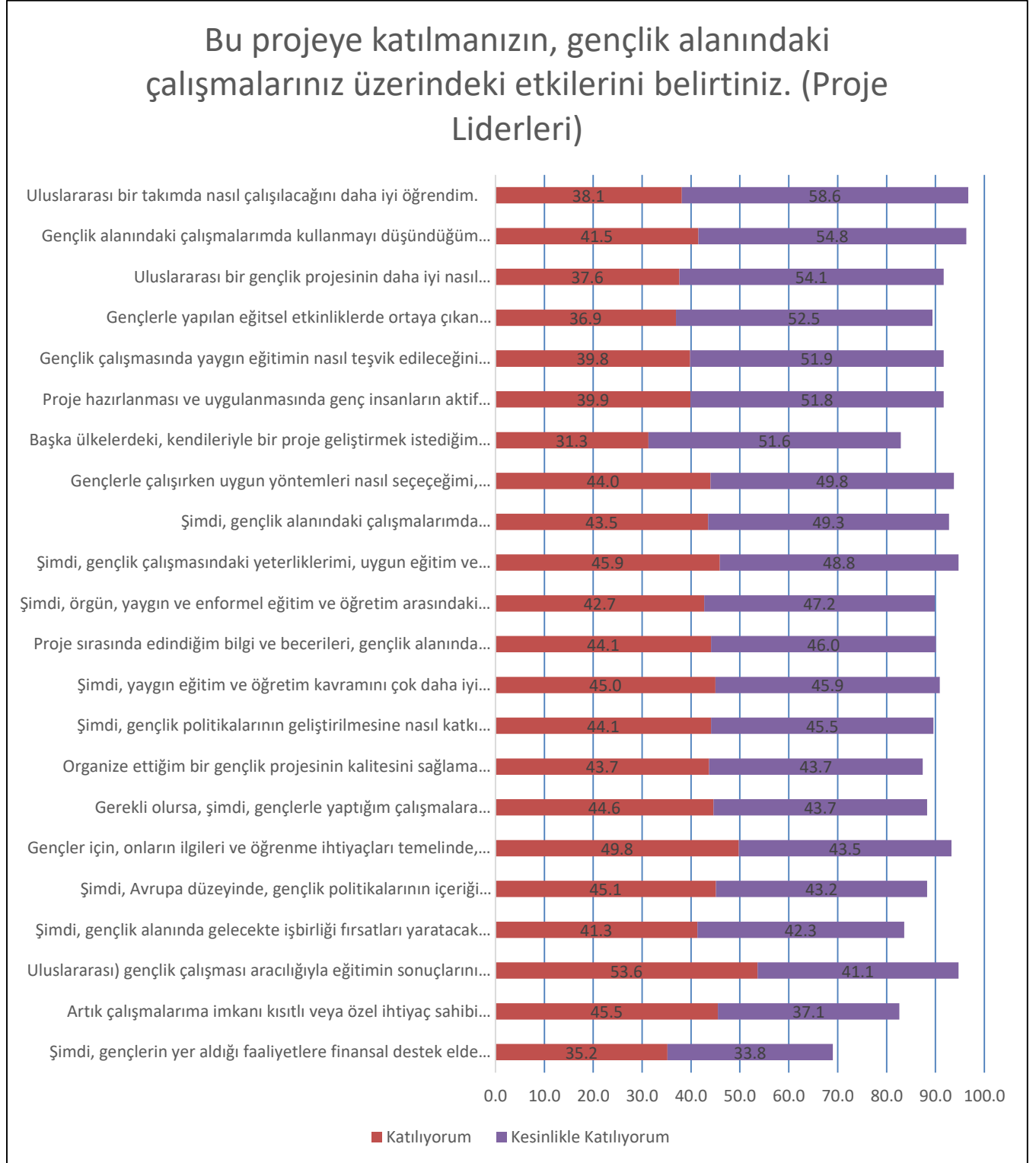
Katılımcılar projelerde bir gençlik kuruluşunun parçası olarak yer almaktadır. Gençlik değişimi gibi kimi projeler bir gençlik kuruluşuna doğrudan üye ya da onunla ilişkisi olmayabilen gençleri harekete geçirirken, yaygın görülen bir durum gençlerin gerçekleştirilen etkinlikten sonra gençlik çalışmasına daha fazla bağlanmalarıdır. Bu gençler ya projeye birlikte katıldıkları gençlik kuruluşunda gönüllü olmakta ya da kendi görüşleri ve önceliklerine daha uygun bir kuruluş bulmaktadır. Ayrıca, daha önceki RAY projelerinden (bakınız, RAY-LEARN Ulus Ötesi Rapor ve RAY-CAP Türkiye Ülke Raporu) elde edilen kanıtlara göre pek çok kişi de proje deneyimlerinin ardından kendi örgütlerini kurmuştur. Bu da katılımcıların kendi kişisel yeterliliklerini geliştirmelerinin ötesinde aynı zamanda gençlik çalışmasına özgü bir yeterlilik de geliştirdiklerini göstermektedir.

Bunların yanı sıra, Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği ve TCA kapsamında yer alan, asıl olarak gençlik çalışanlarını, eğiticileri ve gençlik kuruluşlarında çalışanları (tam zamanlı, yarı zamanlı ya da gönüllü) hedef alan etkinlikler düzenleyen projeler de vardır. Bu etkinlikler gençlik çalışmasında yeterlilik gelişimini amaçlamaktadır. Dolayısıyla projenin gençlik çalışmaları üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi RAY-MON için temel önemdedir.

Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği ve TCA katılımcılarına gençlik çalışmasının etkisi ve yeterlilik gelişimiyle ilgili bir dizi ifade yöneltmiştir. Yapılan analiz, analize konu olan dönem için, katılımcıların **gençlik çalışması yeterliliklerini önemli ölçüde geliştirdiklerini, değerli mesleki ağlar kurduklarını, gençlik çalışması ve öğrenme hareketliliğine, yani yaygın ve enformel öğrenmeye ilişkin anlayış ve bilgilerini ileriye götürdüklerini göstermektedir**

Çok önemli bir başlık, proje deneyimiyle edinilen *bilgi ve becerilerin* uygulanıp uygulanmamasıyla ilgilidir: *Projede edindiğim bilgi ve becerileri işimde/gençlik alanında uyguladım*. Bu ifade, pratiğe geçişin değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Sonuç hem son derece umut verici hem de çarpıcıdır: Yanıtlayanların %44,1'i bu ifadeye katılmakta, %46'sı da "güçlü biçimde" katılmaktadır. Bu da **10 kişiden 9'unun şimdiden teorinin ötesine geçip yeni bilgi ve becerilerini pratiğe aktardığını göstermektedir.**

Bu bulgular, Erasmus +'nın çok önemli bir boyutunun ve bu Programların idaresinde Türkiye Ulusal Ajansı'nın oynadığı rolün ortaya konulması açısından kritik önem taşımaktadır: Bunlar basit proje idare konuları değildir; **Türkiye Ulusal Ajansı Türkiye'de gençlik çalışmalarının gelişmesine ciddi biçimde katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye'deki gençlik çalışmalarının ve gençlikle ilgili konuların pratik ve politika boyutlarında bir paydaş olarak görülmelidir.**

Grafik 12. Gençlik çalışmalarına katkı

27. PROJE/EKİP LİDERLERİNİN DURUMU NE? ONLAR DA YETERLİLİKLERİNİ GELİŞTİRİYOR MU?

Daha önce değinildiği gibi RAY-MON projesi proje katılımcılarına ve proje liderlerine odaklanmaktadır. Proje liderleri özel olarak kendileri için hazırlanan bir araştırmaya katılmaya davet edilmektedir. Bu araştırmada, proje liderlerinin rol oynadıkları projenin, bu projenin kendi mesleki ve kişisel gelişimleri, proje katılımcılarının öğrenmesi ve gelişimi üzerindeki etkisinin değerlendirilmesine yönelik çok sayıda soru yer almaktadır. Araştırma ayrıca projenin potansiyel yerel etkisini de ele alacak şekilde genişletilmiştir.

27.1. YANITLAYAN PROJE LİDERLERİ NE TÜR PROJELERDE YER ALDILAR?

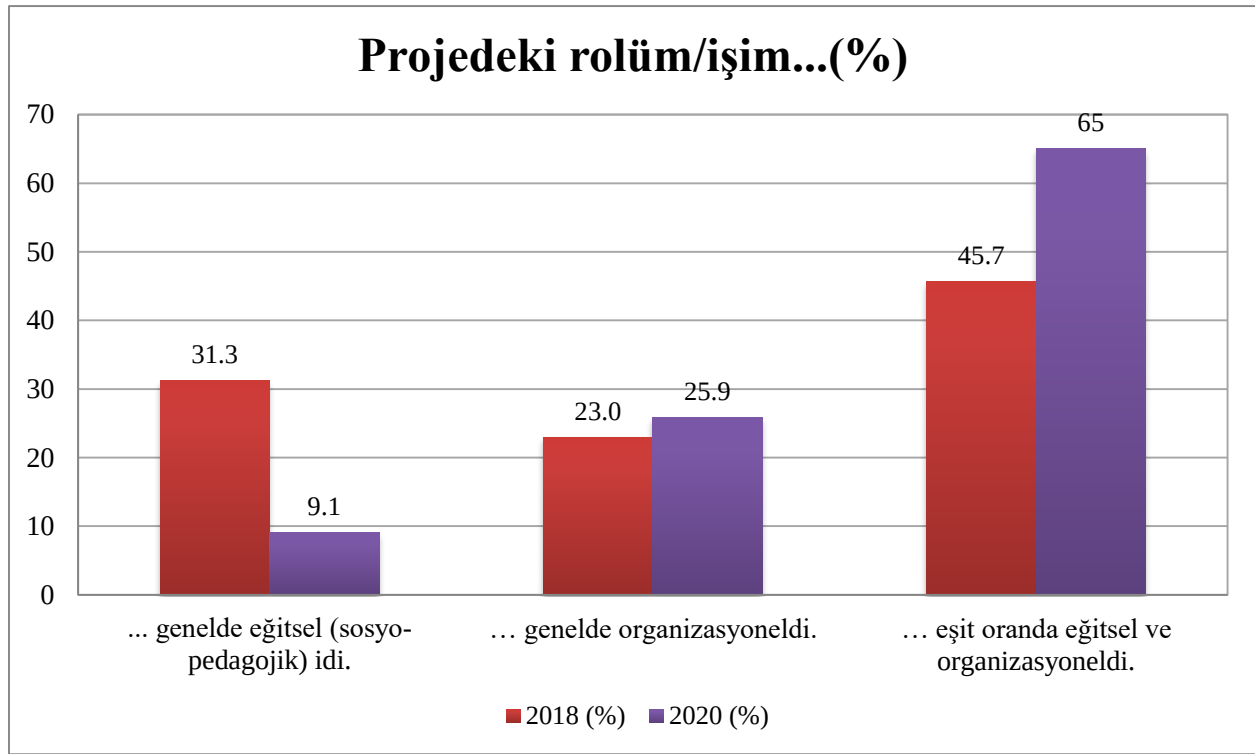
RAY-MON'a katılan proje liderleri farklı türde projelere katılmışlardır. Dolayısıyla, değerlendirmelerini yaparken farklı projelerin farklı özelliklerini değerlendirebilecek durumdadır. Aşağıdaki tablo proje liderlerinin katıldıkları farklı Ana Eylemlere göre dağılımını göstermektedir:

Tablo 12. Proje Liderlerinin katıldığı proje türleri (%)

... gençlerle, gençlik gruplarının değişimi şeklinde bir projeydi (Ana Eylem 1- Gençlik Değişimi).	76
... gençlik çalışanları ve/veya gençlik liderleri projesiydi (Ana Eylem 1- Gençlik Çalışanlarının hareketliliği)	10.1
... gençler ve gençlik politikalarından sorumlu olanların arasındaki toplantıydı (Ana Eylem 3- 'Yapılandırılmış Diyalog/gençlik diyalogu').	7.8
... Avrupa Gönüllü Hizmeti projesi / Gönüllülük projesi (Ana Eylem 1 - EVS/VOL).	6.1
Toplam (N=179)	100

Farklı roller katılımcıların gelişimine ilişkin farklı perspektiflere ve projenin etkisinin daha iyi değerlendirilmesine olanak tanıdığından bu çeşitlilik toplanan verilerin geçerliliğini de artırmaktadır. Bir sonraki grafik, proje sırasında üstlendikleri roller itibarıyla proje liderlerinin dağılımını vermektedir.

Grafik 13. Proje Liderlerinin Projedeki Roller

Görüldüğü kadarıyla 2020 yılında proje liderleri ağırlıklı olarak hem eğitsel hem de örgütsel roller üstlenmiştir (%65) ve bu 2018'e göre %20 daha yüksek bir orandır (%45,7). 2018 yılında 3 proje liderinden 1'inin projelerde asıl olarak eğitsel rollerde olduğunu görüyoruz ki bu 2020 yılı için önemli ölçüde daha düşüktür (%9,1). Asıl olarak eğitsel roller üstlenme

durumunun azalıp hem eğitsel hem örgütsel rollere yönelme önemlidir ve proje liderlerinin projelerin her iki yönüyle de (eğitim/öğretim ve organizasyon) ilgilendiklerini göstermektedir. Bu husus, örgütsel kapasiteyle ve kişilerin projenin tüm yönlerinde daha fazla yer almalarıyla ilgilidir. Konu, araştırmamız açısından da önem taşımaktadır; çünkü soruları yanıtlayanlar RAY-MON katılımcıları olarak projenin hem eğitsel hem de örgütsel yönlerini ve boyutlarını değerlendirebilecek kapasitededir.

Ayrıca görüyoruz ki proje liderlerinin net bir çoğunluğu (%73) projelerde gönüllülük temelinde, herhangi bir ücret almaksızın yer almıştır. Bu durum, söz konusu projelerin proje liderleri açısından bir gelir kaynağı oluşturmadığının, bu kişilerin projelere ekonomik herhangi bir motivasyon olmaksızın gönüllülük temelinde katıldıklarını gösterme açısından çok önemlidir. Bu kişiler projelerin değerini görmekte, gençlik çalışmasına katkıda bulunmak istemekte ve projelere para kazanmak için katılmamaktadır.

Tablo 13. Proje Liderlerinin projede çalışma durumları (%)

<i>Bu projede ...</i>	<i>%</i>
... gönüllü, ücretsiz olarak yer aldım.	73
... tam zamanlı olarak çalıştım (Proje öncesinde de kuruluşumda çalışıyordum ve proje sonrasında çalışmaya devam ettim).	14.9
... yarı zamanlı olarak çalıştım (Proje öncesinde de kuruluşumda çalışıyordum ve proje sonrasında çalışmaya devam ettim).	4.1
... geçici olarak kısmi zamanlı çalıştım (Sadece projede çalışmak için işe alınmışım).	3.4

... geçici olarak tam zamanlı çalıştım (Sadece projede çalışmak için işe alınmıştım).	2.6
... kendi hesabıma çalışarak (proje için kendi hesabıma çalışıyordum).	2
Toplam (N=148)	100

Proje liderlerinin yanıtlarından elde edilen RAY-MON verileri de bu liderlerin proje süresinin çok büyük bir bölümünde bizzat işin içinde olduklarını (%87,9), yalnızca %3,2'lik bir kesimin proje etkinliklerine hemen hemen hiç katılmadıklarını göstermektedir. Bu da güçlü ve pozitif bir göstergedir ve proje liderlerinin aktif ve eksiksiz bir konum aldıklarını, projelerin tüm etkinliklerine ve çevrimine katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 14. Proje Liderlerinin projeye katılım durumları (%)

<i>Proje faaliyetlerinde ...</i>	%
... zamanımın çoğunda doğrudan yer aldım.	87.9
... projenin yarısından fazlasında doğrudan yer aldım.	5.1
... projenin yarısından az bir kısmında doğrudan yer aldım.	3.8
... çok az yer aldım veya hiç yer almadım.	3.2
Toplam (N=157)	100

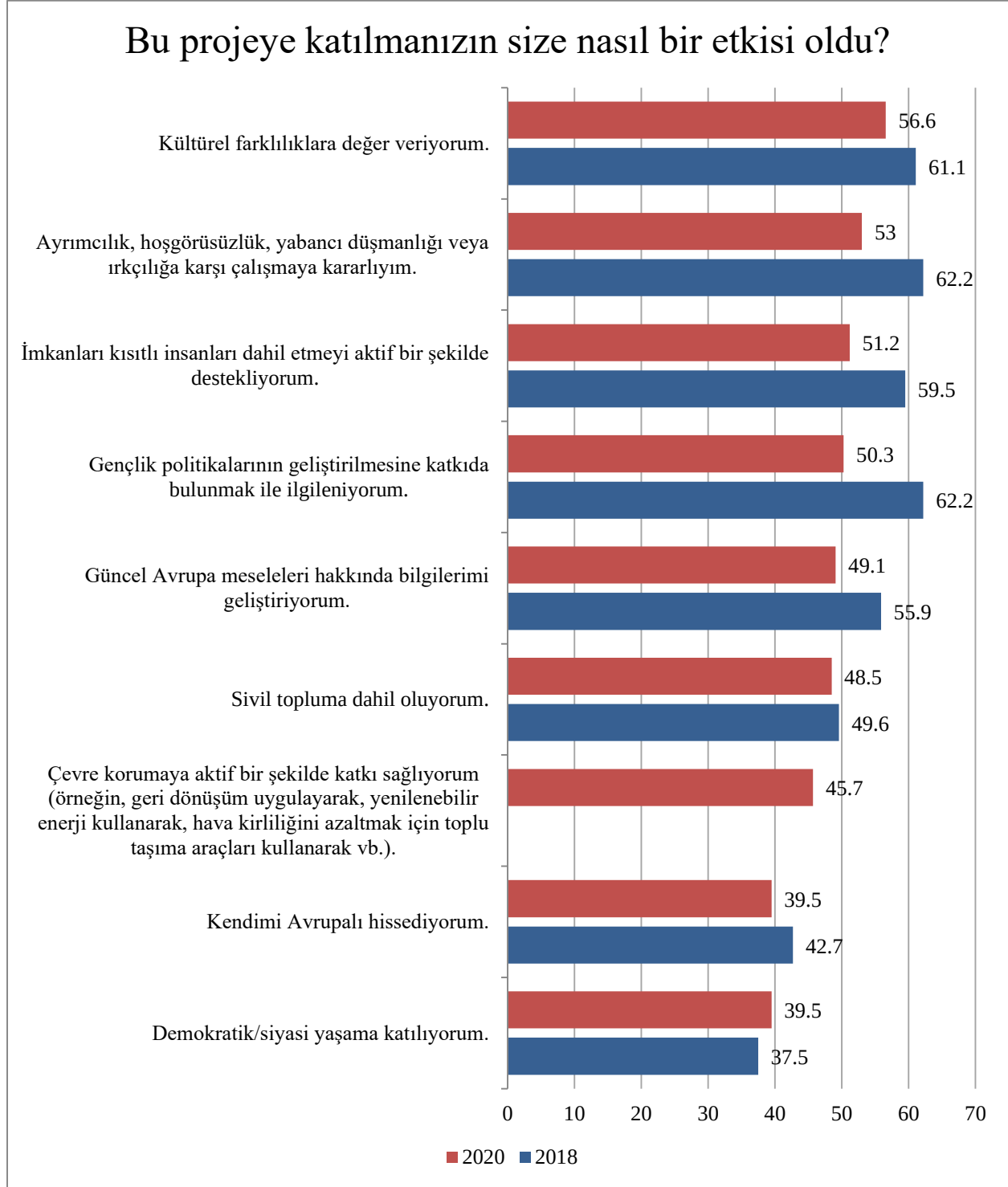
Proje liderlerine projedeki geçmiş deneyimleri sorulduğunda alınan yanıtlar bu deneyimin hayli zengin olduğunu göstermektedir. Proje liderleri farklı rollerde farklı derecelerde proje deneyimleri olduğunu belirtmiştir. Erasmus+ Gençlik ya da daha önceki bir AB Gençlik Programı kapsamında (örneğin Gençlik 2007-2013) desteklenen projelere katılıp katılmadıkları sorulduğunda yanıt verenlerin %78'i bu tür projelerde *proje lideri/proje ekibi üyesi* olarak yer aldığını belirtmiştir. Yanıt verenlerin %41,8'i ayrıca *katılımcı olarak da rol oynadıklarını* eklemiştir (*gençlik çalışmacıları/liderleri için projeler/egitimler dahil*). 5 kişiden 1'i ise daha önce benzer projelerde herhangi bir deneyimi olmadığını belirtmiştir. Bu da projelerin yeni insanların projelere farklı rollerde katılmalarına olanak tanıyan açıklığının ve kapsayıcılığının göstergesidir.

27.2. PROJELER PROJE LİDERLERİNİ NASIL ETKİLİYOR?

Proje liderleri de proje deneyimlerinden olumlu biçimde etkilenmektedir. Bu deneyim proje liderlerinin geleceğe dönük kişisel, mesleki planlarını etkilemektedir. Projeler ayrıca liderlerin bilgi, beceri ve değerlerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Başka bir deyişle, proje deneyimi proje liderlerinin yeterliliklerini geliştirmelerine, daha net planlar yapmalarına, gelecekleri açısından farklı fırsatlar hakkında bilgilenmelerine yardımcı olmaktadır.

Grafik 14. Proje Liderlerinin Gelişimi

Tablo 15. Proje Liderleri ve gelecek planları

	TR		RAY Ortalaması	
	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Öğrenim görmek, çalışmak, işe yerleştirme (staj) ya da orada yaşamak için yurtdışına gitmeyi istiyorum.	35.4	56.1	36.7	37.5
Şimdi, kendi ülkemden başka ülkelere gitmek konusunda çok daha yetkinim (örneğin, seyahat, araştırma, işe yerleştirme (staj), iş vb.).	31	64	39.8	51
Bir işe sahip olma şansımın yükseldiğine inanıyorum.	41.6	48.8	43.6	38.6
Profesyonel kariyerime yönelik hedefler ve amaçlar konusunda daha açık bir fikre sahibim.	37.4	55.2	46.5	38.5
Gelecekteki eğitim planlarım hakkında daha açık bir fikre sahibim.	37.6	53.9	46.7	33.1
Kariyerime yönelik seçenekleri daha iyi kavırıyorum.	39.4	53.3	44.8	36.2
Daha ileri düzeyde geliştirmek istediğim yeterliklerimin neler olduğunun farkında varmaya başladım.	39.4	57	45.8	47.2
Yabancı dil yeteneklerimi geliştirmeyi planlıyorum.	29.7	66.7	36.6	56
Güçlü ve zayıf yanlarımı daha iyi biliyorum.	36.7	58.4	44.2	50.1

Analizimiz çok ilginç bir bulguyu ortaya koymuştur. Türkiye’den proje liderleri, diğer RAY-MON ülkelerinden proje liderlerine göre **ortalamanın anlamlı ölçüde üzerinde** etki bildiriminde bulunmaktadır. Bu, **gelecekteki etkinin tüm yönleri** için geçerlilik taşımaktadır.

Projelerin Türkiye’den proje liderleri üzerindeki pozitif etkisinin çok daha yüksek olduğu ve bu liderlerin proje deneyiminden önemli ölçüde daha çok şey öğrendikleri açıktır.

28. TÜRKİYE’DEKİ GENÇLİK ÇALIŞMALARI ÜZERİNDE BİR ETKİ OLDU MU?

Projeler proje liderlerine değerli deneyimler kazandırmaktadır. Proje liderleri bu sayede mesleki becerilerini geliştirdikleri gibi gelecekteki ortaklıklar ve işbirlikleri için önemli temaslar da kurmaktadır. Dolayısıyla proje deneyimi Türkiye’deki gençlik projelerinin kalitesine, çeşitliliğine ve sayısına önemli bir katkıda bulunmaktadır.

Proje liderlerine projeye katılımın gençlik alanındaki çalışmaları/yerleri üzerindeki etkileri sorulduğunda verilen yanıtlar **son derece pozitif ve umut vericidir**. Soru olarak yöneltilen **23 maddenin hepsinde yanıt verenlerin HEMEN HEMEN HEPSİ pozitif değişime işaret etmiştir**. Dört maddede %97 ve üzerine çıkmıştır: *Gençlerle yürütülen eğitim faaliyetlerinde ortaya çıkan beklenmedik durumlarda nasıl hareket edileceğini daha iyi öğrendim; gençlerle çalışmamda/ilişkilerimde kullanabileceğim bir şey öğrendim; düzenleyeceğim gençlik projesinde kaliteyi sağlama açısından daha donanımlı konuma geldim; gençlerle çalışırken kullanılacak yöntemleri nasıl seçeceğimi, değiştireceğimi ya da geliştireceğimi daha iyi öğrendim*. Geri kalan diğer tüm sorularda da %90’ın üzerine çıkmıştır.

Türkiye’den gençlik liderleri ve çalışanlarının, gençlik çalışmasındaki yeterlilikler açısından projeden sağladıklarını belirttikleri yararlar RAY-MON ortalamasının üzerindedir ve bu da söz konusu projelerin Türkiye’den proje liderleri üzerinde daha fazla etki yarattığını göstermektedir. Proje liderlerinin katılımı, Türkiye’deki gençlik çalışmasının gelişmesi açısından belirleyici önemdedir.

Grafik 15. Proje Liderlerinin Gençlik Çalışmaları Alanında Yeterlik ve Beceri Gelişimleri

